

“Ἐγὼ εἶμι
ἡ ὁδὸς
καὶ ἡ ἀλήθεια
καὶ ἡ ζωή,,
(Ἰωάν. 14' 6)

“Τὰ ρήματα,
ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν,
ἀνευμά ἐστι
καὶ ζωὴ ἐστι,,
(Ἰωάν. 5' 63)

ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἰδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΑΙΟΠΟΥΛΟΣ † 1929

Ἔτος 114ον | Μάιος 2024 | 4389

«ΕΓΩ ΕΑΝ ΥΨΩΘΩ...»

Μέσα στο προαιώνιο σχέδιο του Θεού για τη λύτρωση του ανθρώπου υπήρχε ἡ ὑψωση αὐτῆ του Θεοῦ Λόγου. Ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος του Θεοῦ θὰ λάμβανε σάρκα ἀνθρώπινη, γιὰ νὰ ὑψωθεῖ στο φοβερὸ ξύλο του ἀσύλληπτου πόνου καὶ τῆς ἔσχατης ταπείνωσης. Θὰ ἀναλάμβανε αὐτὸς σὰν δικές του τὶς ἀναρίθμητες ἀνθρώπινες ἀθλιότητες καὶ θὰ πλήρωνε μὲ τὴ ζωὴ του τὸ ἀπροσμέτρητο χρέος του ἀνθρώπινου γένους. «Υψωθῆναι ἀκούων, λέγει ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος, νόει τὸ κρεμασθῆναι».

Πολλές φορές εἶχε μιλήσει ὁ Κύριος στοὺς Ἰουδαίους γιὰ τὴν ὑψωση στο φοβερὸ σταυρὸ. **«Ὅταν ὑψώσῃτε, εἶχε πεῖ, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἶμι»** (Ἰωάν. 8' 28). Ὅταν θὰ μὲ κρεμάσετε σὰν ἄνθρωπο πάνω στο σταυρὸ, τότε ἀπὸ τὰ γεγονότα ποὺ θὰ συνοδεύσουν καὶ θὰ ἀκολουθήσουν τὴ σταύρωσή μου, θὰ μάθετε ὅτι ἐγὼ εἶμαι γιὰ μὲν τοὺς πιστοὺς ὁ Σωτῆρας, γιὰ δὲ τοὺς ἀπίστους ὁ Κριτής. Τότε ὅσοι μὲ δεχτοῦν ὡς Σωτῆρα, θὰ βροῦν τὴ λύτρωση, θὰ ξαναπάρουν ἀπὸ τὸν Θεὸ τὴν υἰοθεσία, θὰ γίνουν κληρονόμοι τῆς αἰώνιας δόξας καὶ χαρᾶς. Ὅσοι ἀντίθετα περιφρονήσουν τὴ σταυρικὴ μου θυσία, ὅσοι ἀρνηθοῦν πεισματικά νὰ λουστοῦν στο λυτρωτικὸ αἷμα μου, γιὰ νὰ πλύνουν καὶ καθαρίσουν τὴ συνείδησή τους **«ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, τῆς ἀμαρτίας»** (Ἐβρ. 9' 14) αὐτοὶ θὰ πέσουν στὴ φοβερὴ ὀργὴ τῆς θείας δικαιοσύνης, καὶ θὰ μὲ γνωρίσουν ὄχι ὡς φιλόνητο Σωτῆρα, ἀλλὰ ὡς ἀδέκαστο Κριτή.

Ὁ Χριστὸς δὲν ἤθελε ὡς ἄνθρωπος στὸν κόσμον, γιὰ νὰ κρίνει τὸν κόσμον, ἀλλὰ γιὰ νὰ σώσει τὸν κόσμον, ὅλο τὸν κόσμον, ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς γῆς. **«Ἐγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, εἶπε, πάντα ἑλκύσω πρὸς ἑμαυτὸν»** (Ἰωάν. 12' 32). Ἐὰν κρεμασθῶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους πάνω στο σταυρὸ, θὰ ἑλκύσω ὅλους στὴ σωτηρία καὶ στὴν αἰώνια μακαριότητα. Ὅλους ὅσοι θὰ εἶχαν καὶ θὰ ἔχουν καλὴ διάθεση νὰ δεχτοῦν μὲ ὅλη τους τὴν καρδιά τὴν προσφερόμενη λύτρωση.

Διότι ἡ λυτρωτικὴ θυσία του ἔχει ἀπειρη καὶ αἰώνια ἀξία ποὺ μπορεῖ ἀπεριόριστα νὰ καλύψει ὅλο τὸ ἀνθρώπινο γένος, ὅσο μεγάλο καὶ ἀναρίθμητο καὶ ἂν εἶναι. Ὅλους. Διότι εἶναι ἀπειρος στὴν ἀγάπη καὶ τὴ μακροθυμία καὶ τὸ ἔλεος καὶ

«πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α΄ Τιμοθ. β΄ 4).

Καὶ πάνω στο σταυρὸ εἶχε ἀπλώσει τὰ ἄχραντα χέρια του, σὰν νὰ ἤθελε νὰ ἀγκαλιάσει τοὺς ἀνθρώπους ὅλων τῶν αἰώνων, ὅλο τὸ ἀνθρώπινο γένος. Ἐὰν δὲ ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ σταυροῦ του ἔδωσε ἄφεση καὶ ἄνοιξε τὸν παράδεισο στὸν ληστή, καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν οὐράνιο Πατέρα συγχώρηση γιὰ τοὺς ἀποθηρωμένους δημίους του, πόσες καὶ πόσο θερμὲς προσευχὲς δὲν θὰ ἀπνύθουνε γιὰ τὴ λύτρωση ὅλων τῶν ἀνθρώπων, τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν εἰδωλολατρῶν, τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων, τῶν λευκῶν καὶ τῶν ἐγχρῶμων, τῶν κάθε φυλῆς καὶ τάξης καὶ ἐποχῆς, ἀνθρώπων!

Εὐτυχεῖς καὶ μακάριοι ἐκεῖνοι ποὺ μὲ πίστη καὶ λατρεία ὑψώνουν τὸν νοῦ καὶ τὴν καρδιά πρὸς Ἐκεῖνον, ποὺ ὑψώθηκε στο σταυρὸ, καὶ πλένουν καὶ λευκαίνουν τὴ στολὴ τῆς ψυχῆς τους **«ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου»** (Ἀποκ. ζ΄ 14). Γι' αὐτοὺς ἡ ὑψωση τοῦ Χριστοῦ πάνω στο σταυρὸ θὰ εἶναι ὑψωσὴ τους στὴ δόξα καὶ μακαριότητα τοῦ Θεοῦ! Σήμερα καὶ σὲ μᾶς, ποὺ ζοῦμε στὴν ἐποχὴ αὐτῆ τῆς ἔντονης ἀμαρτωλότητας, προσωπικὰ στὸν καθένα μας προσφέρει ὁ Κύριος, τὰ ἀνεκτίμητα δῶρα τῆς σταυρικῆς του θυσίας. Ποθεῖ καὶ διψαίει νὰ λούσει καὶ ἀγιάσει καὶ ἀνακαινίσει σὲ νέα ζωὴ τὶς καρδιές μας μὲ τὸ ζωοποιὸ του αἷμα, τὸ ὁποῖο ἔχυσε ὅταν ὑψώθηκε πάνω στο σταυρὸ!

**“Ὅταν θὰ μὲ κρεμάσετε
σὰν ἄνθρωπο πάνω στο
σταυρὸ, τότε ἀπὸ τὰ γεγο-
νότα ποὺ θὰ συνοδεύσουν
καὶ θὰ ἀκοιουθήσουν τὴ
σταύρωσή μου, θὰ μάθετε
ὅτι ἐγὼ εἶμαι γιὰ μὲν τοὺς
πιστοὺς ὁ Σωτῆρας, γιὰ δὲ
τοὺς ἀπίστους ὁ Κριτής.
Τότε ὅσοι μὲ δεχτοῦν ὡς
Σωτῆρα, θὰ βροῦν τὴ λύ-
τρωση, θὰ ξαναπάρουν
ἀπὸ τὸν Θεὸ τὴν υἰοθεσία,
θὰ γίνουν κληρονόμοι τῆς
αἰώνιας δόξας καὶ χαρᾶς.**

ΤΑ ΤΡΙΜΜΕΝΑ ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ

Ανεβαίνοντας με εὐλάβεια τὸν ἱερὸ ναὸ γιὰ νὰ προχωρήσουμε στὸ ἐσωτερικὸ, παρατηροῦμε τὰ σκαλοπάτια.

Ὅμως, αὐτὰ τὰ ἴδια τὰ σκαλοπάτια, οἱ λευκὲς ψυχρὲς πλάκες, δὲν μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ τὰ προσπεράσουμε βιαστικά. Μᾶς καθλώνουν. Ἐρεθίζουν τὴ σκέψη μας. Κεντοῦν καὶ τὴν καρδιά. Μᾶς προκαλοῦν σὲ σοβαρὲς σκέψεις καὶ γεννοῦν μέσα μας λεπτὲς συγκινήσεις.

Τὰ σκαλοπάτια σὲ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ναοὺς μας, καὶ μάλιστα τοὺς παλιούς, ἔχουν χάσει τὴν ἐπίπεδη ὄψη τους. Ἡ ἐπιφάνειά τους ἔχει γίνει κοίλη. Σὲ μερικὰ μάλιστα σημεῖα ἔχει ἀποκτήσει σοβαρὰ βαθουλώματα.

Δὲν τὰ ἔκανε τεχνίτης, χτυπώντας με τὴ σμίλη του, τὰ βαθουλώματα αὐτά. Οὔτε πέρασε ἀπὸ πάνω τους καμιὰ μηχανή. Ἀπλῶς πάτησαν πόδια ἀνθρώπων. Πόδια εὐλαβῶν προσκυνητῶν τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ.

Σκεφθήκατε ποτέ, ὅταν συναντήσατε τέτοια φθαρμένα σκαλοπάτια, πόσα πόδια θὰ πέρασαν, γιὰ νὰ

δημιουργηθοῦν τὰ κοιλώματα αὐτά;

Μιὰ ἱστορία, τὴν ὁποία σχεδὸν λησμονᾶμε, μᾶς διηγοῦνται οἱ ψυχρὲς αὐτὲς πέτρες. Γενεὲς καὶ γενεές, ποὺ τώρα πιά δὲν βρίσκονται ἀναμεταξύ μας, ἀλλὰ ζοῦν στὴ φωτεινὴ καὶ ὀλόχαρη βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἔβρισκαν τὴ μεγαλύτερη ψυχικὴ ἱκανοποίηση στὴν ἐπίσκεψη τοῦ ναοῦ. Καὶ μολονότι τοὺς ἔσφιγγαν καὶ αὐτοὺς οἱ ἀνάγκες

τῆς ζωῆς καὶ μολονότι ἦταν ἀναγκασμένοι νὰ ἀφιερῶνουν χρόνο πολὺ στὴν ἐργασία ἢ τὴς ἄλλες φροντίδες, θεωροῦσαν ἀπαραίτητο νὰ δημιουργοῦν συχνὰ διαλείμματα στὴς γίνινες ἀπασχολήσεις, γιὰ νὰ τρέχουν στὸ ναὸ τὸ βράδυ στὸν ἑσπερινὸ καὶ τὸ πρωὶ στὴ λειτουργία, γιὰ νὰ συναντήσουν τὸν Θεό.

Κρατώντας στὸ θησαυροφυλάκιο τῆς καρδιάς τους, τὰ ἱερὰ αἰσθήματα τῆς ἀγάπης, τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τῆς λατρείας, καὶ στὰ χεῖλη τὸν ψαλμικὸ λόγο «**εἰσελευσόμεθα εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ, προσκυνήσωμεν εἰς τὸν τόπον, οὗ ἔστησαν οἱ πόδες αὐτοῦ**» (Ψαλμ. ρλα´ 7), ἀνέβαιναν εὐλαβικὰ τὰ σκαλοπάτια καὶ ἔμπαιναν στὴν ἐκκλησία, γιὰ νὰ προσευχηθοῦν στὸν Δημιουργὸ καὶ νὰ ἀποθέσουν στὰ πόδια του τὰ αἰσθήματα καὶ δάκρυά τους.

Δὲν ἦταν ξένοι αὐτοί. Οἱ πατέρες μας ἦταν καὶ οἱ πατέρες τῶν πατέρων μας. Ἡ ἱερὴ ἄλυσίδα τῶν πιστῶν καὶ τῶν μαχητῶν καὶ τῶν μαρτύρων καὶ τῶν ἁγίων.

Αὐτοὶ ποὺ ἔζησαν γνήσια τὸν Χριστιανισμὸ καὶ μᾶς παρέδωσαν καθαρὸ καὶ ζωντανὸ τὸν θησαυρὸ τῆς πίστεως καὶ τῆς λατρείας.

Τὴν θερμὴ ἀγάπη πρὸς τὸν ναὸ τῆς τελευταίας γενιᾶς τὴ διατηροῦμε ἀκόμα στὴς ἀναμνήσεις μας. Τῶν παλαιότερων μποροῦμε νὰ τὴ βροῦμε στὰ βιβλία. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμα δὲν διαθέσουμε λίγο ἀπὸ τὸν χρόνο μας στὸ ξεφύλλισμα τῆς ἱστορίας, συναντᾶμε ἐπιβλητικὴ τὴν εὐλάβειά τους, καθὼς πᾶμε νὰ ἀνεβούμε στὸν ναὸ. Μᾶς τὴ θυμίζουν με τὸν πιὸ εὐγλωττο τρόπο τὰ τριμμένα σκαλοπάτια!

Αναπλάστε γιὰ λίγο στὴ σκέψη σας τὶς σκηνὲς ποὺ ὅλοι μας ζήσαμε στὰ παιδικὰ μας χρόνια καὶ ποὺ ἀποτελοῦν τὸν ἀκρότατο κρίκο τῆς ἱερῆς αὐτῆς παραδόσεως.

Κάθε Κυριακὴ ἢ μεγάλῃ γιορτῇ ἢ καμπάνα χτυποῦσε. Ὁ ἦχος της, γλυκός, ἀπλωνόταν, γιὰ νὰ φέροι καὶ στὸ πιὸ ἀκρινὸ σπῆτι τὴ θεϊκὴ πρόσκληση. Τότε, τὰ δυὸ στοργικὰ μπτρικὰ χέρια μᾶς ἐτοίμαζαν. Μᾶς φοροῦσαν τὰ πιὸ καλά, τὰ κυριακάτικα ροῦχα. Μετά, ἀνοίγαμε τὰ δυὸ παιδικὰ χέρια, γιὰ νὰ κρατηθοῦμε ἀπὸ τὸ στιβαρὸ χέρι τοῦ πατέρα καὶ ἀπὸ τὸ ἀπαλὸ χέρι τῆς μάνας καὶ με τὴ συνοδεία τους καὶ τὴ σκιά τῆς ἀγάπης τους πηγαίναμε στὴν ἐκκλησία. Ἔτσι μᾶς χειραγώγησαν στὸ ἱερὸ καθῆκον τοῦ ἐκκλησιασμοῦ. Ὅπως καὶ αὐτοὶ χειραγωγήθηκαν ἀπὸ τὴν προηγούμενη γενιά.

Τὰ τριμμένα σκαλοπάτια μᾶς ὑπενθυμίζουν τὴν ὁμορφὴ αὐτῆ ἱστορία καὶ κάνουν νὰ ἀνεβῶν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς μας κύματα συγκινήσεως. Ταυτόχρονα ὁμως καὶ ἐλεγκτικὲς σκέψεις, ποὺ μᾶς μαστιγώνουν. Γιατὶ πολλοὶ σημερινοὶ ἄνθρωποι ξέχασαν τὸ ἱερὸ καθῆκον τοῦ «**ἐπισκέπτεσθαι τὸν ναὸν τὸν ἅγιον τοῦ Θεοῦ**» (Ψαλμ. κστ´ 4). Ἀπορροφήθηκαν ἀπὸ τὶς γίνινες συνήθειες τῶν καιρῶν μας. Σήμερα πολλοὶ φθείρουν τὰ σκαλοπάτια τῶν κινηματογράφων, τῶν αἰθουσῶν διασκεδάσεων κ.λπ. Καὶ σὲ ἓνα μεγάλο ποσοστὸ οὔτε κἂν σκέπτονται νὰ πατήσουν τὸ πόδι τους στὰ σκαλοπάτια τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ. Τὸ σπῆτι τοῦ Θεοῦ τὸ θεωροῦν ἄσχετο καὶ ἀταίριαστο με τὸν πολιτισμὸ τους. Προτιμοῦν τὴ ζωὴ ποὺ δὲν τὴν ἐμπνέει ὁ ναός.

Ἡ στέρνηση δὲν εἶναι λεπτομερειακὴ. Δὲν ἔλειψε κάποιος ἀπὸ τὰ ἀσήμαντα στοιχεῖα. Ἡ ζωὴ ἀκρωτηριάστηκε. Τραυματίστηκε. Στερήθηκαν πολλοὶ σημερινοὶ ἄνθρωποι τὴν ἅγια πνοὴ καὶ τὴ ζωτικότητα, ποὺ ἀπομυζᾷ ἢ ἀνθρώπινη ὑπαρξη μέσα στὸ σπῆτι τοῦ Θεοῦ.

Τὰ τριμμένα σκαλοπάτια καλοῦν ὅλους σὲ ἐπιστροφή. Ἐπιστροφή στὸν ναὸ τοῦ Θεοῦ. Νὰ ξαναθυμηθοῦμε τὴ λησμονημένη ἱστορία. Πῶς σύχναζαν οἱ πατέρες μας στὸν ναὸ καὶ οἱ πατέρες τῶν πατέρων μας. Καὶ νὰ τοὺς ἀκολουθήσουμε.

Νὰ ἀρχίσουμε πάλι τὶς συχνὲς ἐπισκέψεις. Μὲ ἀγνότητα προθέσεων. Μὲ δέος. Μὲ πόθο. Καὶ νὰ πιάσουμε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὴ νέα γενιά, ποὺ μεγαλώνει πλάι μας, καὶ νὰ τὴν χειραγωγήσουμε στὸ ἱερότατο αὐτὸ καθῆκον. Ἀκριβῶς ὅπως μᾶς χειραγώγησαν οἱ γονεῖς μας.

Τὰ τριμμένα σκαλοπάτια καλοῦν ὅλους σὲ ἐπιστροφή. Ἐπιστροφή στὸν ναὸ τοῦ Θεοῦ. Νὰ ξαναθυμηθοῦμε τὴ λησμονημένη ἱστορία. Πῶς σύχναζαν οἱ πατέρες μας στὸν ναὸ καὶ οἱ πατέρες τῶν πατέρων μας. Καὶ νὰ τοὺς ἀκολουθήσουμε. Νὰ ἀρχίσουμε πάλι τὶς συχνὲς ἐπισκέψεις. Μὲ ἀγνότητα προθέσεων. Μὲ δέος. Μὲ πόθο.

Ἡ φρικτὴ προσφορὰ

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ποίηση θρηνολογεῖ τὸ θεῖο δράμα ὀλόκληρη τὴν Μεγάλῃ Ἑβδομάδα καὶ σὲ ὄλες τὶς φρικτὲς διαστάσεις του. Ἡ ἔνθετη ποιητικὴ φαντασία τῶν εὐλαβῶν ὑμνωδῶν ἔκθαμβη μπρὸς τὸ ἀσύλληπτο γεγονός τῆς σταυρωμένης θείας ἀγάπης, μὲ βαθιὰ κατάνυξη κι' εὐγνωμοσύνη ὑμνολογεῖ ἕνα πρὸς ἕνα «τὰ φρικτὰ καὶ σωτήρια πάθη».

Στὸ πάθος αὐτὸ κανένα σημεῖο τοῦ ἄσπιλου Σώματος δὲν ἔμεινε ἀνέπαφο. Ἀπὸ τὴν ἀγία κορυφὴ του μέχρι τὰ ἄχραντα πόδια, κατάντησε ὅλο μιὰ πληγὴ, καθὼς σημειώνει καὶ ὁ προφήτης Ἡσαΐας. Ἡ προσφορὰ ἦταν ὀλοκληρωτικὴ. Ἐμπρὸς στὴν ἄβυσσο αὐτὴ τῆς θείας **«κενώσεως»** ὁ ὑμνωδὸς ἀναφωνεῖ:

Ἐκαστον μέλος τῆς ἀγίας σου σαρκός,
ἀτιμίαν δι' ἡμᾶς ὑπέμεινε·
τὰς ἀκάνθας ἢ κεφαλὴ· ἢ ὄψις τὰ ἐμπτύσματα·
αἱ σιαγόνες τὰ ραπίσματα.
τὸ στόμα τὴν ἐν ὄξει κερασεῖσαν χολὴν
(χολὴ ἀναμεμιγμένη μὲ ξύδι) τῇ γεύσει·
τὰ ὄτια τὰς δυσσεβεῖς βλασφημίας·
ὁ νῶτος τὴν φραγγέλωσιν, καὶ ἡ χεὶρ τὸν κάλαμον·
αἱ τοῦ ὄλου σώματος ἐκτάσεις ἐν τῷ Σταυρῷ·
τὰ ἄρθρα τοὺς ἤλους (καρφιὰ)
καὶ ἡ πλευρὰ τὴν λόγχην».

Καὶ στὸν θρῆνο αὐτὸ τοῦ πλάσματος ἀπαντᾷ ὁ γλυκὺς Ἰησοῦς:

Ἐγὼ τὸν νῶτόν μου ἔδωκα εἰς μαστίγωσιν,
τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπεστράφη
ἀπὸ ἐμπυτσημάτων·
βήματι Πιλάτου παρέστην, καὶ σταυρὸν ὑπέμεινα
διὰ τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν».

Καὶ γιὰ τὸ μέτρο τῆς ἀγάπης του, τῆς ἀφατῆς, ἔχυσε μέχρι τὴν τελευταία σταγόνα τὸ αἷμα του ποὺ προσφέρεται ἀπὸ τότε στὸν κάθε πιστὸ «ὑπὲρ ζωῆς καὶ σωτηρίας». Αὐτὸ τὸ θυσιασθὲν σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ ἱερούργησε καὶ παρέδωσε ὁ ἴδιος τὴν νύκτα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, λίγο πρὶν παραδοθεῖ. Τὸ γεγονός συγκλονίζει τὸν Ὑμνωδὸ.

Ἐσὺ, ὁ Κύριος τῶν πάντων καὶ κτίστης Θεός,
φόρεσες σῶμα κτιστό. Τὸ ἔνωσες μὲ θεότητα.
Ἐγίνες φτωχός. Καὶ γιὰ Πάσχα, ἐστὶν ὁ ἴδιος
πρόσφερες τὸν ἑαυτό σου,
πεθαίνοντας γιὰ χάρι μας!
Καὶ βοῦσες: Φάγετε τὸ Σῶμα μου
καὶ μείνετε πιστοὶ μου».

Τὸ παραδίδει στοὺς μαθητὲς του γιὰ ὅλο τὸν κόσμο:

Μὲ τὸ λυτρωτικὸ γιὰ ὅλο τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων
κι' εὐφραντικὸ Ποτήρι σου, γεμάτο ὡς τὰ χεῖλη,
ποὺ Σὺ ὁ ἴδιος ἱερούργησες, προσφέροντας
θυσία τὸν ἑαυτό σου,
ἐπόπισες τοὺς μαθητὲς, βοῶντας, ἀγαθέ.
Πῆγτε τὸ Αἷμα μου καὶ θὰ μὲ πιστέψετε σταθερά,
ὡς Θεὸ καὶ Λυτρωτὴ σας!»

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο, ἀντὶ γιὰ τὸν πασχάλιο ἀμνὸ, ποὺ ἔτρωγαν κάθε Πάσχα οἱ Ἑβραῖοι, προσφέρει ὁ Κύριος τὸν ἑαυτό του:

Ἐστὶν ὁ Χριστός, τὸ μέγα καὶ σεβάσιμο.
Γιὰτὶ Αὐτὸς προσφέρθηκε, κι' ἐσφάχθηκε,

ὡς πρόβατο,

γιὰ χάρι τῶν ἀνθρώπων.

Αὐτὸ τὸ Σῶμα εὐλαβικὰ καὶ τὸ αἷμα ἐμεῖς ὅλοι
κοινωνοῦμε στὸ Μυστήριον».

Καὶ πόσο λαχταροῦσε ἡ ἄπειρη ἀγάπη του τὴν ὥρα αὐτὴ τῆς «φρικτῶδους προσφορᾶς»! **«Βάπτισμα ἔχω βαπτισθῆναι καὶ πῶς συνέχομαι ἕως οὗ τελεσθῆ!»** Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ Πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν», ἔλεγε ὁ Ἰδιος. Αὐτὸ ψάλλει καὶ ὁ Ὑμνωδός.

Προχωρώντας πρὸς τὸ Πάθος,
ποὺ ἐλύτρωσε ἀπ' τὰ πάθη,
ὅλο τὸ γένος τοῦ Ἀδάμ, στοὺς μαθητὲς σου,
Κύριε, εἶπες.
Μαζὶ σας ἐπεθύμησα, αὐτὸ τὸ Πάσχα
νὰ δειπνήσω,
ἀφοῦ ἐμένα τὸν Μονογενῆ,
θῦμα τοῦ κόσμου ἐξίλαστήριον,
ἔστειλε ὁ Πατέρας μου στὸν κόσμο».

Ἐμπρὸς λοιπὸν σ' αὐτὴ τὴ φρικτὴ, μὰ καὶ ὑπέριστα σὲ ἀξία προσφορὰ, πρέπει νὰ μᾶς χαρακτηρίζει ἅγιος φόβος τοῦ Θεοῦ καὶ εὐγνωμοσύνη βαθιὰ. Ὅχι φευγαλέοι συναισθηματισμοί. Ἀλλὰ γεμάτοι σοβαρότητα καὶ συναίσθηση νὰ λάβουμε μέρος στὰ ἅγια πάθη τοῦ Κυρίου μας. Αὐτὸ τονίζουν στὴ συνέχεια οἱ ὑμνωδοί:

Κανείς, ὦ πιστοί, ἂς μὴ μείνει χωρὶς νὰ συμμετάσχη εἰς τὸ Δεῖπνον τοῦ Δεσποίου Χριστοῦ (εἰς τὴν θ. Εὐχαριστίαν), κανείς ἀπολύτως νὰ μὴ προσέλθῃ εἰς τὴν Τράπεζαν (τῆς θ. Κοινωνίας) μὲ δόλιον σκοπὸν, ὅπως ὁ Ἰούδας. Διότι ἐκεῖνος, ἀφοῦ ἐδέχθη τὸ ψωμίον (ἀπὸ τὸν Χριστόν), κατόπιν ἐκινήθη μὲ ἐχθρὴς διαθέσεις ἐναντίον τοῦ Ἄριου (τῆς ζωῆς, δηλαδὴ τοῦ Χριστοῦ). Καὶ ἐξωτερικῶς μὲν ἐφαίνετο ὅτι ἦτο μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, πραγματικῶς ὅμως παράστατο (πλησίον τοῦ Διδασκάλου) ὡς δολοφόνος· μαζὶ μὲ τοὺς (ἐχθροὺς τοῦ Κυρίου) Ἰουδαίους ἔχαιρε (διὰ τὴν ἐπικειμένη θανάτωση τοῦ Ἰησοῦ), ἀλλὰ καὶ μαζὶ μὲ τοὺς Ἀποστόλους (οἱ ὅποιοι ἀγαποῦσαν τὸν Ἰησοῦν), συναναστρέφετο. Ἄν καὶ ἐμίση τὸν Χριστόν, τοῦ ἔδιδε φίλημα, καὶ διὰ τοῦ φιλήματος πουλοῦσε Ἐκεῖνον ποῦν (μὲ τὴν σταυρικὴ Του θυσίαν) μᾶς ἐξηγόρασε ἀπὸ τὴν κατάραν τοῦ Νόμου (διότι ὁ Νόμος τῆς Π. Διαθήκης περιεῖχε κατάρα ἐναντίον πάντων τῶν παραβατῶν του καὶ ἐπομένως, ὡς παραβάτες του, εἴμασθε ὅλοι καταραμένοι), ἐπῶλε δηλαδὴ τὸν Θεὸν καὶ Σωτῆρα τῶν ψυχῶν μας».

Ἄς βαδίσουμε λοιπὸν καὶ μεῖς πρὸς τὸ Ποτήριον μὲ βῆμα σεμνὸ καὶ καρδιὰ ἀγνή, λέγοντας ἐντὸς μας μὲ κατάνυξη τούτη τὴ γεμάτη νόημα προσευχή:

Τοῦ δεῖπνον σου τοῦ μυστικοῦ
σήμερον, Γιὲ Θεοῦ, κοινωνόν με παράλαβε·
οὐ μὴ γὰρ τοῖς ἐχθροῖς σου τὸ μυστήριον εἶπω,
οὐ φίλημά σοι δώσω, καθάπερ ὁ Ἰούδας·
ἀλλ' ὡς ὁ Ληστής ὁμολογῶ σοι·
μνήσθητί μου, Κύριε,
ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου.

«Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. Πάντα δι’

αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. Καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης· οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι’ αὐτοῦ. Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ’ ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι’ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ

ΚΥΡΙΑΚΗ 5 ΜΑΪΟΥ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ἰω. α’ 1-17 ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Πράξ. α’ 1-8

ἔγνω. Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι,

τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, οἱ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ’ ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν. Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγε λέγων· οὗτος ἦν ὃν εἶπον, ὃ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. Καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο».

Η ΣΑΡΚΩΣΗ ΚΑΙ Η ΘΕΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

«Ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο... καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος».

Κάθε χρόνο στὴν ἀναστάσιμη θεία λειτουργία, ἀκοῦμε ἓνα θεόπνευστο κείμενο τοῦ Εὐαγγελιστῆ Ἰωάννη. Εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ τέταρτου κατὰ σειρὰν Εὐαγγελίου, ποῦ μᾶς παρουσιάζει τὸ Θεανδρικό πρόσωπο τοῦ ἀναστάντος Κυρίου μας. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ὀνομάστηκε Θεολόγος, γιατί βαθυστόχαστα καὶ μὲ τὴ φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος θεολογεῖ, γιὰ τὴ σάρκωση καὶ τὴ Θεότητα τοῦ Λόγου: «**Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος**». Μὲ αὐτὰ τὰ θεόπνευστα λόγια ἀρχίζει τὸ Εὐαγγέλιό του ὁ Ἰωάννης. Ἐνῶ οἱ τρεῖς ἄλλοι Εὐαγγελιστὲς ἀρχίζουν ἀπὸ τὴν ἐνανθρώπιση τοῦ Λόγου, δηλαδή τοῦ Κυρίου μας, ὁ Ἰωάννης ἀρχίζει ἀπὸ τὴν προαιώνια ὑπαρξὴ τοῦ Χριστοῦ. Ἔτσι ὁ μαθητὴς τῆς ἀγάπης ὀνομάζει τὸν Χριστὸ καὶ Κύριό του, Λόγο. Γιατί ἄραγε; Διότι θέλει νὰ δηλώσει, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ὁμοούσιος μὲ τὸν Πατέρα Του. Ὅπως ὁ λόγος γεννιέται κατὰ κάποιον τρόπο ἀπὸ τὸ νοῦ μας ἔτσι καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ γεννᾶται ἀπὸ τὸν Θεὸ Πατέρα ποῦ εἶναι Πνεῦμα. Ὅπως λένε οἱ ἅγιοι Πατέρες, γεννᾶται, δὲν κτίζεται, ὅπως ὁ λόγος μας. Ἡ ὀνομασία λοιπὸν τοῦ Χριστοῦ ὡς Λόγου, φανερώνει κατὰ τὸν ἱερὸ Χρυσόστομο καὶ «τὸ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Πατρὸς εἶναι καὶ τὸ ἀπαθῶς».

Α. Η ΣΑΡΚΩΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

«**Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο**». Ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἔγινε ἄνθρωπος. Μὲ ὑπερφυσικὸ τρόπο «ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου», γεννήθηκε στὴ Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας. Ἐγίνε ἄνθρωπος τέλειος, Ἐκεῖνος ποῦ ἦταν καὶ τέλειος Θεὸς καὶ κατασκίνωσε μὲ οἰκειότητα ἀνάμεσά μας. Καὶ εἶδαμε τὴ μεγαλειώδη δόξα του, σημειώνει ὁ Ἰωάννης, δόξα ὅχι ἀνθρώπινη ἀλλὰ θεία καὶ ὑπερφυσική, ποῦ εἶχε κοντὰ στὸν Πατέρα Του, ὡς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ μονογενῆς, γεμάτος χάρη καὶ ἀλήθεια.

Ἔχουμε δηλαδή στὴ σάρκωση τοῦ Λόγου δύο πράγματα. Τὴ Θεότητα καὶ τὴ σάρκα. Τὴ Θεότητα ποῦ κενώθηκε καὶ τὴν ἀνθρωπότητα ποῦ προσλήφθηκε. Δὲν ἀπέβαλε τὴν θεότητα. Ὅπως ὁ ἥλιος ὅταν καλύπτεται

ἀπὸ σύννεφα ἢ βρίσκεται σὲ ἔκλειψη, τὸ φῶς του οὔτε χάνεται, οὔτε μειώνεται. Ἡ λάμψη του μόνο συσκοτίζεται πρόσκαιρα. Θαῦμα ἀσύλληπτο, μέγα, ἦταν καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι τὸ θαῦμα τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἄδειασμα τῆς δόξας, χωρὶς φυσικὰ νὰ λιγοστεύει καθόλου αὐτὴ ἡ θεϊκὴ δόξα καὶ ἀγάπη τοῦ ἐσταυρωμένου καὶ ἀναστάντος ἐκ νεκρῶν Κυρίου μας.

«**Κένωσις**» εἶναι ἓνα ἄδειασμα λοιπὸν, ἀλλὰ καὶ ἓνα κατέβασμα στὴ γῆ τοῦ Θεοῦ, χωρὶς φυσικὰ νὰ ἀπουσιάζει ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸ θρόνο τῆς Θεότητος. «Ὅλος ἦν ἐν τοῖς κάτω καὶ τῶν ἄνω οὐδόλος ἀπῆν ὁ ἀπερίγραπτος Λόγος». Δηλαδή ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ τὸν Ὅποιο κανεὶς τόπος δὲν μπορεῖ νὰ χωρέσει, ἦταν ὀλόκληρος στὴ γῆ, ἀλλὰ δὲν ἀπουσίαζε καὶ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ.

Μὲ τὴ σάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου, γίνεται ἓνα πολὺ μεγάλο θαῦμα. Ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ «μητρόπολις τῶν ἐορτῶν». Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ εἶναι τὸ μεγάλο θαῦμα, ποῦ πιστοποιεῖ τὴ Θεότητα τοῦ Κυρίου μας.

Β. Η ΘΕΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Ὁ Εὐαγγελιστὴς τῆς Ἀγάπης, ποῦ ὀνομάστηκε ἀπὸ τὸν Κύριο «**υἱὸς βροντῆς**», δὲν ὀνομάζει Λόγο τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ, ἔτσι γιὰ νὰ πρωτοτυπήσει. Ὁ σκοπὸς του εἶναι πολὺ σοβαρὸς καὶ διδακτικὸς. Στὶς ἡμέρες του, στὴν πρώτη Ἐκκλησία εἶχαν παρουσιαστεῖ τὰ πρῶτα ζιζάνια τῶν αἱρέσεων. Μερικοὶ Χριστιανοὶ ποῦ δὲν μπορούσαν νὰ ξεχάσουν τὶς ἐπιταγὲς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ τῶν Ραβίνων, ἦταν οἱ Ἰουδαῖζοντες Χριστιανοί. Ἄλλοι συνέχιζαν νὰ ἔχουν μεγάλη ἰδέα καὶ προσκόλλησι στὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ εἰδωλολατρικὴ φιλοσοφία. Ἔτσι ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσει τὶς πρῶτες Ἰουδαῖζουσες καὶ Γνωστικίζουσες αἱρέσεις, ποῦ θεωροῦσαν τὴν Ἐκκλησία παρακλάδι τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Γι’ αὐτὸ καὶ ὁ πνευματοφόρος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος διακηρύττει ὅτι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ποῦ κηρύχθηκε ἀπὸ τοὺς Προφῆτες εἶναι ὁ Μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἐπίσης ὅτι ὁ «λόγος» τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὸν Σωτῆρα Κύριο τὸν ἀληθινὸ Θεὸ, ὁμοούσιο μὲ τὸν Πατέρα.

«Οὔσης ὀψίας τῆ ἡμέρα ἐκείνη τῆ μιᾶ τῶν σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι

διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν, καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον· ἂν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἂν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται. Ἐλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ· ἑώρακαμεν τὸν Κύριον. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς

ΚΥΡΙΑΚΗ 12 ΜΑΪΟΥ ΤΟΥ ΘΩΜΑ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ἰω. κ' 19-31
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Πράξ. ε' 12-20

τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ Ἐθωμᾶς μετ' αὐτῶν, ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· εἰρήνη ὑμῖν, εἶτα λέγει τῷ Ἐθωμᾶ· φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός. Καὶ ἀπεκρίθη Ἐθωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι ἑώρακάς με, πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύσητε ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ».

ΔΥΟ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ

«Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν».

Τὸ πρῶτο δῶρο ποὺ ἔκανε ὁ Ἰησοῦς στοὺς μαθητὲς του μετὰ τὴν Ἀνάστασή Του ἦταν ἡ εἰρήνη. Ἦταν μαζεμένοι «**τῶν θυρῶν κεκλεισμένων διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων**», ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης. Στὴν κατάσταση αὐτὴ τοῦ φόβου «**ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν**». Ἡ εἰρήνη ἂς εἶναι μὲ σᾶς. Κατόπιν τοὺς δείχνει τὰ χέρια Του, ποὺ ἦταν τρυπημένα ἀπὸ τὰ καρφία καὶ τὴν πλευρὰ Του. Ἐκπληξη, θαυμασμό καὶ χαρὰ νιώθουν, βλέποντας μπροστὰ τους ὀλοζώντανο τὸν ἀγαπημένο τους Κύριο.

Ἀλλὰ ὁ Κύριος δὲν ἀρκεῖται νὰ δώσει μιὰ φορὰ τὴ δωρεὰ τῆς εἰρήνης ὡς χαιρετισμό. Μόλις τοὺς ἔδειξε τὰ ἅγια Του χέρια καὶ τὴ λογιζομένη πλευρὰ Του, ἐπαναλαμβάνει γιὰ δευτέρη φορὰ τὴ ἴδια εὐχή ποὺ τὴν προσφέρει ὡς βίωμα. «**Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν**». Αὐτὴ τὴ δωρεὰ τῆς εἰρήνης, ὡς εὐχή καὶ ὡς βίωμα, τὴν χαρίζει ὁ Χριστὸς μας σὲ ὅλους τοὺς μαθητὲς Του, ὄλων τῶν αἰώνων. Ὅμως χρειάζονται δύο βασικὲς προϋποθέσεις γιὰ νὰ βιώνουμε καὶ ἡμεῖς τὴν εἰρήνη Του καὶ νὰ τὴν κρατᾶμε μέσα στὴν ψυχὴ μας ὡς πολυτίμο θησαυρό.

A. «ΜΗΔΕΝ ΜΕΡΙΜΝΑΤΕ»

Κτυπάει ὁ Κύριος τὸ κακὸ στὴ ρίζα του. Τὶς υπερβολικὲς μέριμνες καὶ τὶς ἀγωνιώδεις φροντίδες ποὺ μᾶς ταλαιπωροῦν. Ἀλλὰ εἶναι καὶ τὸ ἄγχος, γιὰ τὶς πιθανὲς δυσκολίες, ποὺ βασανίζει καὶ τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους. Ὅλοι τρέχουν σήμερα νὰ προλάβουν τὶς δουλειές τους. Τρέχουν καὶ τὰ παιδιὰ στὰ φροντιστήρια νὰ μάθουν γλώσσες, στὰ γυμναστήρια, στὰ ἰνστιτούτα καὶ στὰ ὠδεῖα. Καὶ μετὰ τὴν ὑπερβολικὴ μέριμνα καὶ πολυπραγμοσύνη ταλαιπωροῦνται καὶ οἱ γονεῖς καὶ τὰ παιδιά. Ἐκεῖ γίνονται, θὰ λέγαμε, ἀρρώστια, ἡ ὑπερβολικὴ καὶ βασανιστικὴ αὐτὴ φροντίδα. Μάλιστα ὅταν χάσει κάθε μέτρο καὶ γίνῃ αὐτοσκοπὸς καὶ λησμονεῖ ὅτι ὑπάρχει καὶ κάτι ἄλλο στὴ ζωὴ μας, ἀνώτερο, πνευματικό. Ὅταν ξεχνᾶμε Ἐκεῖνον ποὺ εἶπε: «**Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν**». Πράγματι χωρὶς τὸν Χριστὸ τίποτε δὲν μπορούμε νὰ κάνουμε. Χτίζουμε πάνω στὴν ἄμμο.

Μὲ Ἐκεῖνον ποὺ εἶναι ὁ Λυτρωτὴς μας, ὁ Δημιουργὸς μας, ὁ Πάνσοφος καὶ Παντοδύναμος Θεὸς μας, ὅλα τὰ μπορούμε. Ἐκεῖνος μᾶς συμβουλεύει καὶ μᾶς προτρέπει: «**Μὴ μεριμνᾶτε**». Δὲν μᾶς λέει μὴν ἐργάζεσθε. Ἀλλὰ μὴν ἔχετε ἀγωνιώδη μέριμνα γιὰ τὴν ἀπόκτηση ὕλικων ἀγαθῶν. Δὲν μᾶς ἀπαγορεύει νὰ ἔχουμε τὴ συντηθὴ φροντίδα γιὰ τὴ συντήρησή μας καὶ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ σπιτιοῦ μας. Καὶ θέλει ὅλες τὶς μέριμνες ποὺ ἔρχονται νὰ μᾶς ζαλίσουν, νὰ τὶς ρίξουμε ἐπάνω Του, «**ὅτι Αὐτῷ μέλλει περὶ ὑμῶν**». Ἡ πρόνοιά Του δὲν μᾶς ἀφήνει ποτέ... Ὅταν καὶ ἡμεῖς «**τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει... τὰ αἰτήματα ὑμῶν**», τὰ γνωρίζουμε σ' Ἐκεῖνον, ποὺ προνοεῖ γιὰ ὅλους καὶ ὅλα.

B. Η ΚΑΘΑΡΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ εἶναι ἡ δευτέρη προϋπόθεση. Γράφει χαρακτηριστικὰ ὁ ἱερός Χρυσόστομος: «*Οὐδὲν οὕτω ποιεῖ παράκλησιν ὡς τὸ καθαρὸν συνειδός*». Τίποτε ἄλλο δηλαδὴ, δὲν τονώνει τὸν ψυχικὸ μας ὀργανισμό καὶ δὲν μᾶς εἰρνεύει τόσο, ὅσο ἡ καθαρὴ συνείδηση. Γι' αὐτὸ καὶ τὴν θεωροῦν σὰν τὸ πιὸ δυνατό παυσίπονο καὶ τὸ πιὸ ἀποτελεσματικὸ ἡρεμιστικὸ καὶ τὸ πιὸ ἀναπαυτικὸ μαξιλάρι.

Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἔχει κανεὶς εἰρήνη στὴν καρδιά του ὅταν ἡ συνείδησή του τὸν ἐλέγχει μέρα νύχτα καὶ τοῦ φωνάζει δυνατὰ; Οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας εἶχαν θεοποιήσει τοὺς ἐλέγχους καὶ τὶς τύψεις τῆς συνειδήσεως μὲ τὶς Ἐρυνίες. Καὶ αὐτὲς οἱ τύψεις τῆς συνειδήσεως ἔκαναν πολλοὺς νὰ παραδοθοῦν μόνοι τους στὴν ἀστυνομία γιὰ ἐγκλήματα ποὺ ἔκαναν.

Πῶς ὅμως θὰ ἀποκτήσουμε καθαρὴ συνείδηση; Ἡ συνείδησή μας χρειάζεται διαρκὴ καλλιέργεια, κάθαρση καὶ φωτισμό. Μὲ τὴ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῶν Πατέρων, καθὼς καὶ μετὰ τὴν ἐξέταση τῆς συνειδήσεως «*κατὰ βάθος καὶ μετὰ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἀκριβείαν*», ὅπως μᾶς συμβουλεύει ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης (Ἀόρατος Πόλεμος). Ἡ κάθαρση γίνεται πλήρως μέσα στοῦ πνευματικὸ λουτρό τοῦ ἁγίου μυστήριου τῆς Ἐξομολογήσεως καὶ Μετανοίας. Καὶ τότε τὸ «**αἷμα τοῦ Χριστοῦ... καθαρῶν τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι**» (Εβρ. θ' 14).

ΔΙΑΛΟΓΟΣ με τούς ἀναγνώστες μας

Στὸ λόφο τοῦ Γολγοθᾶ

«Τί ἦταν αὐτό, ποῦ προκάλεσε τὸν μεγάλο συγκλονισμό στὴν καρδιά τοῦ ἐνὸς ληστή καὶ τοῦ ἑκατόνταρχου;»

Ἀνεξάντλητη πηγὴ ἠθικῶν ἀναγεννήσεων θὰ παραμένει ὁ Ἰησοῦς στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων. Τὸ ἀσύλληπτο μεγαλεῖο του θὰ ἐλκύει τὶς ψυχές ποῦ δὲν τυφλώθηκαν ἀπὸ τὸ πυκνὸ σκοτάδι τῆς ἐγωλατρίας. Γιατὶ τὸ μοναδικὸ ἐμπόδιο, ποῦ κρατᾷ καὶ θὰ κρατᾷ γιὰ πάντα τοὺς ἀνθρώπους μακριὰ ἀπὸ τὸν Χριστὸ δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὴν ἐγωπάθεια.

Ὅταν αὐτὸ λείπει, ὁ ἄνθρωπος, ὅσο πεσμένος κι ἂν εἶναι, ὅσο κι ἂν ἔχει βουτηχθεῖ στὴν ἁμαρτία, μπορεῖ νὰ βρεῖ τὸ δρόμο, ποῦ ὀδηγεῖ στὴ λύτρωση καὶ τὴ σωτηρία.

Δυὸ τέτοια συγκλονιστικὰ παραδείγματα συναντᾶμε ἐκεῖ στὸ ματωμένο λόφο τοῦ Γολγοθᾶ. Ποιὸς θὰ τὸ πίστευε; Ποιὸς θὰ περίμενε μιὰ μοναδικὴ ὁμολογία πίστεως, ὅχι ἀπὸ καμιὰ θρησκευτικὴ προσωπικότητα, ἀλλὰ πρῶτα ἀπὸ ἓνα ληστὴ καὶ ὕστερα ἀπὸ ἓνα εἰδωλόλατρη ἀξιωματικό;

Τὰ ματωμένα χέρια τῆς ἀρπαγῆς καὶ τοῦ ἐγκλήματος ξαφνικὰ ὑψώνονται σὲ ἴκεσία. Τὸ τρομερὸ ἐκεῖνο στόμα δὲν τοξεύει πιά ἀπειλές, δὲν ἐμπνέει τὸν τρόμο στοὺς γύρω του. Προφέρει μιὰ συγκινητικὴ ὁμολογία. Ἀναγνωρίζει τὸ ἀνυπέβλητο ἠθικὸ μεγαλεῖο τοῦ Σωτήρα Χριστοῦ καὶ τὸ διακηρύσσει χωρὶς δισταγμὸ: **«Οὗτος οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε».**

Ναί. Ὁ ληστὴς εἶναι ἁμαρτωλός. Δὲν εἶναι ὅμως τυφλός. Ἡ θεία μορφή τοῦ Ἰησοῦ, ποῦ ἔχει μπροστά του, τοῦ ἀνοίγει τὰ μάτια καὶ τοῦ προκαλεῖ δυνατοὺς συγκλονισμούς. Βλέπει καὶ ἀναγνωρίζει τὴν πτώση του καὶ τὴν ὁμολογεῖ: **«Ἡμεῖς δικαίως· ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν»** θὰ ὁμολογήσει μὲ βαθιὰ συγκίνηση καὶ εἰλικρίνεια.

Λίγο πιὸ μπροστὰ ὁ σταυρωμένος Κύριος ἐκεῖ στὸν **«λεγόμενον Κρανίου τόπον»** καταματωμένος, προπλεκισμένος ἀπὸ τοὺς ἀδίστακτους ἐχθρούς του, προσεύχεται. Τίποτε ἄλλο. Καὶ προσεύχεται γιὰ τοὺς σταυρωτές του. Ναί, γι' αὐτοὺς ποῦ τὸν βασανίζουν καὶ τὸν βρίζουν. Δὲν ζητάει τὴν τιμωρία, τὴν καταδίκη ἢ τὴν ἐξόντωσή τους. Ζητάει τὴ συχώρησή τους. **«Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσι».**

Ὁ ληστὴς βρίσκεται μπροστὰ σ' ἓνα θαῦμα. Σ' ἓνα θαῦμα ἠθικό. Πρῶτη φορὰ ἀτενίζει ἓνα τέτοιο ἠθικὸ μεγαλεῖο. Μιὰ τέτοια ἀντιμετώπιση, δὲν εἶναι ἀνθρώπινη. Εἶναι θεϊκή. Ὁ Κύριος δὲν ἀντιπαρέρχεται ἀπλῶς τὶς προσβολές. Δὲν τὶς ἀντιμετωπίζει ἀπλῶς μὲ ψυχραιμία. Τὶς συγχωρεῖ. Καὶ προσεύχεται νὰ μὴ τοὺς καταλογισθοῦν. Σὲ μιὰ τέτοια τραγικὴ στιγμὴ ἀνείπωτης ὀδύνης καὶ τρομε-

ροῦ μαρτυρίου, νὰ λησμονεῖς τελείως τὸν ἑαυτὸ σου καὶ νὰ ἐνδιαφέρεσαι ἀποκλειστικὰ γιὰ τοὺς ἐχθρούς σου, αὐτὸ ξεπερνᾷ τὴν ἀνθρώπινη λογική. Χρειάζεται μιὰ ἄλλη λογική, γιὰ νὰ τὸ ἐξηγήσει. Καὶ οἱ ψυχές, ποῦ δὲν ἔχουν πωρωθεῖ, συγκινοῦνται καὶ συγκλονίζονται.

Ἡ προσευχὴ αὐτὴ ἀνοίγει τὰ μάτια τοῦ ληστή. Καὶ διακηρύσσει μὲ δυνατὴ φωνὴ τὴν θεοτόπιά του. Καὶ δὲν διστάζει νὰ πάρει ἀνοικτὰ τὴν ὑπεράσπιση τοῦ ἀθώου κατάδικου καὶ νὰ ζητήσει ταπεινὰ νὰ τὸν συμπεριλάβει

καὶ αὐτὸν στὴ βασιλεία του. Αὐτὸ ποῦ δὲν κατάλαβαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, τὸ κατάλαβε ἓνας ληστής!

Καὶ ὄχι μονάχα αὐτός. Ἡ ἴδια ἄδολη καρδιά τοῦ ἑκατόνταρχου. Ὁ εἰδωλόλατρης αὐτός ἀξιωματικὸς παρακολουθεῖ μὲ συγκίνηση τὰ γεγονότα ποῦ διαδραματίζονται στὸ λόφο τοῦ Γολγοθᾶ.

Μπροστὰ του ξετυλίγεται ἓνα τελείως διαφορετικὸ θέαμα ἀπὸ ὅλες τὶς ἄλλες φορές, ποῦ παραβρέθηκε σὲ παρόμοιες ἐκτελέσεις. Δὲν ἀκούγονται βογγητὰ πόνου καὶ κραυγές ἀπελπισίας. Μεγαλειώδης καὶ ἀνυπέβλητος ὁ Κύριος στὸ θάνατο, ὅπως ἦταν καὶ σ' ὅλη τὴ γήινη πορεία του.

Ἦρεμος, σιωπηλὸς καὶ ὅταν ὁ μανιασμένος ὄχλος, φουσκώνει σὰν ἄγρια κυματοθάλασσα, γιὰ νὰ τὸν πνίξει. Σιωπᾷ καὶ προσεύχεται. **«Πάτερ, εἰς χεῖρας σου παρατίθειμι τὸ πνεῦμα μου».**

Ποιὸς καλόπιστος θεατῆς δὲν συγκλονίζεται; Μιὰ τέτοια στάση δὲν εἶναι στὰ γνωστά του μέτρα. Ξεπερνᾷ πολὺ τὶς ἀνθρώπινες δυνάμεις. Ὅλα τὸν πειθοῦν, ὅτι ἓνα τέτοιο ἔργο δὲν εἶναι παρὰ ἔργο Θεοῦ. Ὁ Ἰησοῦς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἀνθρώπος. Πρέπει νὰ εἶναι Θεός. Αὐτὸ μαρτυροῦν τὰ γεγονότα. Δὲν ἔχει τὴν παραμικρὴ ἀμφιβολία. Καὶ γι' αὐτὸ καθόλου δὲν διστάζει νὰ τὸ διακηρύξει: **«Ἰδὼν ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γινόμενον ἐδόξασε τὸν Θεὸν λέγων· ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν».** Καὶ ἀμέσως πρόσθεσε **«ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος».** Στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ δοξάζεται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Τὸν δόξασε μὲ τὴν ζωὴ του. Τὸν δοξάζει τώρα καὶ μὲ τὸν θάνατό του.

Τὸ δράμα τοῦ Γολγοθᾶ δὲν ἀφήνει καμιὰ ἀμφιβολία στὸν ἑκατόνταρχο γιὰ τὴν ἀθωότητα τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Ἰησοῦς εἶναι δίκαιος καὶ τὸ φανερώνει μὲ τὴν ἀνεπίληπτη ζωὴ του στὴν πιὸ δραματικὴ τῆς φάσης. Καὶ ἓνας εἰδωλόλατρης τὸ ἀναγνωρίζει. Καὶ γίνεται κήρυκας καὶ ὁμολογητὴς. Τὴν ὥρα ποῦ ἡ φαρισαϊκὴ ὑποκρισία καὶ ὁ ἀνθρωπάρεσκος Πιλάτος, τυφλωμένοι ἀπὸ τὴν ἐγωπάθειά τους, θὰ ἄρνοῦνται νὰ ἀτενίσουν τὸ θεϊκὸ μεγαλεῖο τῆς σταυρωμένης Ἀγάπης.

Ἐγωιστικὴ νοοτροπία

Εἶναι χαρακτηριστικὸς καὶ πολὺ ἐπίκαιρος γιὰ τὴν ἀνήσυχη ἐποχὴ μας ἕνας μῦθος τοῦ Ρώσου Ἰβάν Κρίλωφ: Ὁ γάτος κρατᾶει στὰ νύχια του τὸ ἀηδόνι καὶ τοῦ μιλάει μὲ γλυκιὰ φωνή: *«Ἐχω ἀκουστὰ πὼς κανένας δὲν τραγουδάει τόσο γλυκά, ὅπως ἐσύ. Δὲν θέλω νὰ σὲ φάω. Ἄν μοῦ τραγουδήσεις καὶ εὐχαριστηθῶ θὰ σὲ ἀφήσω λεύτερο. Γιατὶ ξέρεις κι ἐγὼ τρελαίνομαι γιὰ τὴ μουσική».* Μὰ τὸ ἄμοιρο ἀηδόνι στὰ νύχια τοῦ γάτου δὲν μπορεῖ νὰ κελαηδήσει, κόβεται ἡ φωνή του, βγάζει λίγες σπαρακτικὲς κραυγές. Ὁ γάτος ἀπογοπεύεται: *«Αὐτὸ εἶναι, λοιπόν, τὸ ξακουστὸ τραγούδι σου; Μὰ τὰ γατάκια μου τραγουδοῦν πὸ γλυκά. Ἄς δοκιμάσουμε τώρα καὶ τὸ κρέας σου, ἴσως αὐτὸ νὰ εἶναι πιὸ νόστιμο».* Καὶ τὸ τρώει... Καὶ ὁ Κρίλωφ προσθέτει μὲ πικρία. *«Μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ σᾶς πῶ κάτι ἐμπιστευτικά; Πολὺ ἄσχημα τραγουδᾷ μέσα στὰ νύχια τοῦ γάτου!...»*

Ἄν τὸ ἀηδόνι δὲν μπορεῖ νὰ τραγουδήσει στὰ νύχια τοῦ γάτου, πολὺ περισσότερο ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ δὲν μπορεῖ νὰ ψάλλει τὸν ὕμνο τῆς χαρᾶς καὶ τῆς δημιουργίας στὰ νύχια ὁποιοῦδήποτε τυράννων. Πῶς νὰ τὸ κάνουμε, ὁ φυσιολογικὸς ἄνθρωπος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναπτυχθεῖ ὁμαλὰ καὶ ἰσορροπημένα παρὰ μόνο σ' ἕνα κλίμα πνευματικῆς ἀνέσεως καὶ ἐλευθερίας. Εἶναι φτιαγμένος νὰ εἶναι ἐλεύθερος, γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Δημιουργὸς του σέβεται τὴν ἐλευθερία του. Κάτω ἀπὸ τὴν πίεση καὶ τὸν ἐξαναγκασμὸ δὲν ἀναπτύσσονται ἐλεύθεροι ἄνθρωποι, ἀλλὰ σκλάβοι.

Τί φρόνημα νὰ διαμορφώσει ὁ ἄνθρωπος καὶ ποιὸν ἀέρα ἐλευθερίας νὰ ἀναπνεύσει καὶ ποιὰ προσωπικότητα νὰ διαπλάσει ὅταν βρυχῶνται στὴν ψυχὴ του τὰ πάθη καὶ τὸν κρατοῦν δέσμιο ἢ γιὰτὶ πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του σφυρίζει τὸ μαστίγιο; Τί χαρούμενα τραγούδια νὰ μᾶς πεῖ καὶ ποιοὺς ὕμνους νὰ μᾶς ψάλλει τὸ ἀηδόνι στὰ νύχια τοῦ γάτου; Μονάχα θρῆνοι καὶ μοιρολόγια μποροῦν νὰ ἀκουσθοῦν. Οἱ ὁποιοὶδήποτε τύραννοι, φανεροὶ ἢ καμουφλαρισμένοι, ὅσο καὶ ἂν γλυκαίνουν τὴν ὑποκριτικὴ φωνή τους, δὲν μποροῦν νὰ κρύψουν τὰ κοφτερά τους δόντια. Ὅπλο τους δὲν εἶναι ὁ λόγος, ὁ διάλογος. Εἶναι τὰ γαμψὰ τους, τὰ ἀρπακτικά τους, νύχια.

Γι' αὐτὸ ἄς μὴν αὐταπατώμαστε. Ἡ κατάρνηση τῆς βίας δὲν γίνεται μὲ εἰρηνόφιλα συνέδρια, συνθήματα καὶ διακηρύξεις. Θέλει ἄλλες προϋποθέσεις, πνευματικὲς, εἰλικρινεῖς, πού πηγάζουν ἀπὸ πραγματικὰ ἐλεύθερες καὶ ἐξαγιασμένες ψυχές. Πρέπει πρῶτα νὰ χτυπηθεῖ τὸ κακὸ στὴ ρίζα του. Νὰ λείψει ὁ ἐσωτερικὸς καταπιεστής. Ὁ καταπιεστής μὲ τὶς τυραννικὲς καὶ ἀρπακτικὲς διαθέσεις πού ὁ καθένας κρύβει μέσα του. Ἄν δὲν λείψει ὁ ἐγωιστὴς θὰ κυβερνάει ὁ καταπιεστής.

Ὁ πιὸ μεγάλος τύραννος εἶναι ἡ ἐγωιστικὴ νοοτροπία πού τὰ θέλει ὅλα γιὰ τὸν ἑαυτὸ της καὶ ἀγωνίζεται γιὰ τὸν ἑαυτὸ της, χωρὶς νὰ ἀναγνωρίζει κανένα δικαίωμα στὸν ἄλλον. Τὸ «ἐγώ», τὸ «μου»,

«τὸ δικό μου», τὸ στενόκαρδο συμφέρον μου εἶναι ἡ αἰωνία αἰτία τῆς διαμάχης καὶ τῶν ἀνταγωνισμῶν. Δημιουργεῖ πνευματικὴ τύφλωση. Χρησιμοποιεῖ δύο μέτρα καὶ δύο σταθμά. Προκαλεῖ καὶ ἀδιαφορεῖ. Ἐτσι καὶ οἱ πιὸ μεγάλοι Διεθνεῖς Ὄργανισμοί, εἰρηνόφιλοι στὰ λόγια, ἀποδεικνύονται εἰρηνοκάπηλοι στὰ ἔργα, ἀκριβῶς γιὰτὶ δὲν ἔχουν τὸ ἠθικὸ ἀνάστημα, τὶς πνευματικὲς προϋποθέσεις, δὲν διαθέτουν ἀναγεννημένους ἀνθρώπους γιὰ τὸ ἱερὸ αὐτὸ ἔργο.

Καὶ ὅλα αὐτὰ γιὰτὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν θέλουν νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν πηγὴ τῆς εἰρήνης. Καὶ ὄχι μόνο νὰ τὴν ἀναγνωρίσουν. Νὰ τὴν βάλουν ρυθμιστὴ τῆς ζωῆς τους. Κάτι χειρότερο. Ἄρνοῦνται τὸν Ἀρχηγὸ τῆς εἰρήνης. Αὐτὸν πού ἔδωσε τὶς προϋποθέσεις, γιὰτὶ θεμελίωσε τὴν ἀξία καὶ τὸν σεβασμὸ στὸν ἄνθρωπο. Αὐτὸν πού διεκήρυξε τὸ **«εἶ τις θέλει»**. Ὅποιος θέλει, ἄς μὲ ἀκολουθήσει. Κανένα δὲν ἐξαναγκάζω. Καὶ αὐτὸ ἀπαιτεῖ καὶ ἀπὸ ὅλους, ὅσοι τὸν ἀκολουθοῦν.

Τὴν ἀλήθεια αὐτὴ μᾶς τὴν παρουσίασε ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος. Καὶ τὴν βίωσε ὁ ἴδιος. Καὶ τὴν διεκήρυξε πρὸς πᾶσαν κατεύθυνση: *«Ὁν θέμις Χριστιανοῖς ἀνάγκη καὶ βία καταστρέφειν τὴν πλάνην, ἀλλὰ καὶ πειθοῖ καὶ λόγῳ καὶ προσηνεῖα τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐργάζεσθαι σωτηρίαν».* Τί μᾶς λέει; Δὲν ἐπιτρέπεται στοὺς Χριστιανοὺς οὔτε τὴν πλάνη νὰ τὴν διορθῶνουν ἀναγκαστικά καὶ μὲ τὴν βία, ἀλλὰ μὲ τὸν λόγο καὶ μὲ πειστικὰ ἐπιχειρήματα. Κάτι ἀκόμα περισσότερο. Μὲ πραότητα καὶ γλυκύτητα νὰ ἐργάζονται γιὰ τὴν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Νὰ γιὰτὶ ὁ Χριστιανισμὸς, ὡς εἰλικρινὴς κήρυκας καὶ ἀγωνιστὴς τῆς εἰρήνης, εἶναι ἀντίθετος σὲ κάθε καταπίεση, ἐπειδὴ σέβεται τὸ θεόδοτο δῶρο τῆς ἐλευθερίας τοῦ κάθε ἀνθρώπου. Θέλει τὸ ἀηδόνι στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, ὄχι στὰ νύχια τοῦ γάτου.

Ἐπομένως, ἂν θέλουμε νὰ οἰκοδομήσουμε μιὰ ἀληθινὰ ἐλεύθερη κοινωνία, ὅπου θὰ βασιλεύσει ἡ εἰρήνη, πρέπει νὰ προσέξουμε τὰ πνευματικὰ της θεμέλια. Καὶ αὐτὰ μονάχα ὁ Χριστιανισμὸς μπορεῖ νὰ τὰ προσφέρει. Ἡ μεγαλύτερη ἀπειλὴ γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα σήμερα δὲν εἶναι ἡ ἀτομικὴ βόμβα. Εἶναι ὁ ἀτομισμὸς. Εἶναι ὁ ὕλισμος. Τὸ πρόβλημα, δηλαδή, εἶναι πνευματικὸ. Καὶ ἡ λύση γιὰ τὴ Δύση καὶ τὴν Ἀνατολὴ εἶναι νὰ γυρίσουν στὶς πηγές τους. Ἐκεῖ ἀπὸ ὅπου ἄντλησαν τὸν πνευματικὸ τους πολιτισμὸ, στὸν Χριστιανισμὸ. Αὐτὸ πού τόσο τόνιζε, ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους, ὁ Σολζενίτσιν: Ἡ ὕλιστικὴ νοοτροπία πού κυβερνᾷ σήμερα τὸν Δυτικὸ κόσμο, αὐτὴ ἡ ἴδια πρέπει νὰ τὸν κάνει νὰ ἀφυπνισθεῖ καὶ νὰ προχωρήσει σὲ μετάνοια. Ἄς μὴ λησμονοῦμε τὰ λόγια τοῦ Κυρίου: **«Ἐὰν μὴ μετανοήτε, πάντες ὡσαύτως ἀπολλεῖσθε»** (Λουκᾶ 13' 3). Νὰ γιὰτὶ ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ ἀγνοὺς μαχητές, ὄχι ἐρεθισμένους ἀπὸ τὰ πάθη, ἀλλὰ ἐμπνευσμένους ἀπὸ τὴν ἀγάπην.

«Ἐλθὼν Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτής, ὅς και αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ

Θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον και ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε, και προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε· και γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ. Και ἀγοράσας σινδόνα και καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησε τῇ σινδόνι και κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας, και προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ και Μαρία Ἰωσήφ ἐθεώρουν ποῦ τίθεται. Και διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ και Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου και Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψουσιν αὐτόν.

ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΜΑΪΟΥ ΤΩΝ ΜΥΡΟΦΟΡΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Μάρκ. ιε' 43-ιστ' 8 ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Πράξ. στ' 1-7

Και λίαν πρωτὶ τῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. Και ἔλεγον πρὸς ἑαυτὰς·

τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; Και ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. Και εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν, και ἐξεθαμβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρητὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἡγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. Ἄλλ' ὑπάγετε εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ και τῷ Πέτρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. Και ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος και ἔκστασις, και οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ».

Ἡ Τολμη και Ἡρωϊσμός των Χριστιανῶν

«Τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον και ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ».

Ἡ εὐαγγελικὴ περικοπὴ μας ἀρχίζει με τὸν Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἀριμαθαία, πόλη βορειοδυτικὰ τῆς Ἱερουσαλήμ, ὅπως και ὁ προφῆτης Σαμουὴλ. Ἦταν εὐσχήμων βουλευτής, πιθανότατα δηλαδὴ μέλος τοῦ Μεγάλου Συνεδρίου, Σανχεντρίν. Ἦταν συνεπῶς ἕνας ἐπώνυμος και εὐυπόληπτος Φαρισαῖος. Ἀνῆκε ὁμως σὲ αὐτοὺς ποῦ περίμεναν τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἐπίσης και οἱ μαθητὲς τοῦ Ἰησοῦ. Μάλιστα, σύμφωνα με τὸν εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη ἦταν και αὐτὸς κρυμμένος για τὸν φόβο τῶν Ἰουδαίων (Ἰωάν., ιθ' 38).

Α. ΤΟΛΜΗ ΤΟΥ ΙΩΣΗΦ

Ἐνῶ οἱ μαθητὲς συνεχίζουν να παραμένουν κρυμμένοι και διασκορπισμένοι, ἔχοντας ἐγκαταλείψει τὸν ἥδη νεκρὸ Ἰησοῦ, ὁ Ἰωσήφ ξεπερνᾷ τὸν φόβο του. Ἐρχεται μπροστὰ στὸν σκληρὸ Πιλάτο να ζητήσει τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, ἔτσι ὥστε να μπορέσει να τὸ θάψει. Ἀψηφώντας πλέον κάθε προηγουμένη ἀναστολή του, ἀποφασίζει με θάρρος να τιμήσει τὸν διδάσκαλό του. Ἀποκαθλώνει τὸ ἥδη νεκρὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, τὸ τυλίγει με Σινδόνη ποῦ εἶχε ὁ ἴδιος ἀγοράσει και τὸ ἐνταφιάζει σὲ λαξευμένο μνημεῖο. Εἶναι μάλιστα πιθανὸ ὅτι ὁ τάφος ἦταν οἰκογενειακός, ἀνῆκε στὸν ἴδιο τὸν Ἰωσήφ και βρισκόταν κοντὰ στὸν τόπο τῆς Σταύρωσης. Ὡς γνήσιος Ἰουδαῖος, δὲν χωρᾷ στὴ συνείδησή του να ἀφήσει ἄταφο ἕνα νεκρὸ, πόσω μάλλον τὸν Κύριο του! Μετὰ τὴν τοποθέτηση τοῦ σώματος, ὁ Ἰωσήφ σφραγίζει τὴν εἴσοδο με ἕνα μεγάλο λίθο. Σφραγίζει τὸ μνημεῖο αὐτό, τὸ ὁποῖο πλέον δὲν θὰ κλείσει ποτὲ ξανά. Διότι ἀπὸ αὐτὸ θὰ «ἐξέλθει» ἀναστημένος ὁ Κύριος.

Β. ΟΙ ΜΥΡΟΦΟΡΕΣ

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μέχρι και τὸ τέλος τοῦ Πάθους, τὰ γεγονότα παρακολουθοῦν και οἱ γυναῖκες μαθήτριες, αὐτὲς ποῦ διακονοῦσαν τὸν Ἰησοῦ κατὰ τὴν ἐπίγεια ζωὴ Του. Γίνονται με τὸν τρόπο αὐτὸ μάρτυρες και

τῆς Σταύρωσης και τῆς Ταφῆς τοῦ Κυρίου. Εἶναι αὐτὲς ποῦ μποροῦν να ἐπιβεβαιώσουν και ἱστορικὰ ὅλα τὰ γεγονότα τοῦ Πάθους ἀπὸ τὴν πρώτη μέχρι και τὴν τελευταία στιγμή. Μπορεῖ να μὴν ἀντιμετώπιζαν βέβαια τὸν ἴδιο κίνδυνο να συλληφθοῦν και να καταδικαστοῦν ἀπὸ τὴ ρωμαϊκὴ ἐξουσία ὅπως οἱ ἐπικηρυγμένοι ἄνδρες μαθητὲς τοῦ Ἰησοῦ, ὡστόσο δὲν χάνουν σὲ καμία στιγμή τὴν πίστη και τὸν πόθο να βρίσκονται κοντὰ στὸν δάσκαλό τους. Παραμένουν κοντὰ στὸν δάσκαλό τους παρὰ τὸν πόνο και τὴ θλίψη ποῦ συνεπάγονται τὰ γεγονότα τοῦ Πάθους τοῦ Ἰησοῦ.

Μετὰ ἀπὸ τὸν Ἰωσήφ, και οἱ γυναῖκες πηγαίνουν ξανά στὸν τάφο τὴν ἐπόμενη ἡμέρα, για να ὀλοκληρώσουν τὰ ταφικὰ ἔθιμα. Ἀγοράζουν ἀρώματα, για να ἀλείψουν τὸν Ἰησοῦ. Ἐκεῖ τοὺς ἀναγγέλλεται πὼς ὁ Κύριος ἀναστήθηκε. Βιώνουν με τρόπο και ἔκσταση τὴν πραγματικότητά τῆς Ἀναστάσεως. Και τότε μετατρέπονται ἀπὸ Μυροφόρες σὲ εὐαγγελίστριες. Καλοῦνται ἀπὸ τὸν νεανίσκο να μεταφέρουν τὸ χαρμόσυνο μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως στοὺς μαθητὲς και παντοῦ. Ἐχουν πλέον κομβικὸ ρόλο στὴ μεταφορὰ τοῦ ἀναστάσιμου μηνύματος στις πρώιμες χριστιανικὲς κοινότητες.

Πλέον ὁ Κύριος τὶς καλεῖ να ἐπιστρέψουν στὴ Γαλιλαία, για να τὸν συναντήσουν ξανά. Ἐκεῖ καλοῦνται ὁ Πέτρος και οἱ ἄλλοι μαθητὲς. Ἐκεῖ φυσικὰ καλοῦνται και ὁ Ἰωσήφ και ὁ Νικόδημος. Ἀλλὰ και ὁ καθένας ἀπὸ ἐμᾶς προσκαλεῖται να ἐπιστρέψει στὴ Γαλιλαία, δηλαδὴ ἐκεῖ ὅπου ἀρχίζει ἡ θαυματουργικὴ και διδακτικὴ δράση τοῦ Ἰησοῦ. Καλοῦμαστε να μελετήσουμε ξανά μέσα ἀπὸ τὰ εὐαγγελικὰ κείμενα τὴ διακονία τοῦ Κυρίου στὸν κόσμο ἀπὸ τὸ ξεκίνημα τῆς. Και μέσα ἀπὸ τὴν πορεία αὐτὴ να φθάσουμε και ἐμεῖς στὸ να βιώσουμε τὸ γεγονὸς τῆς Ἀναστάσεως, ὥστε να μπορέσουμε στὴ συνέχεια να τὸ μεταφέρουμε και στοὺς ἄλλους. Με θάρρος, τόλμη και ἠρωικὸ πνεῦμα, ξεπερνώντας κάθε φόβο.

«Μετά ταῦτα ἦν ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα, ἡ ἐπιλεγομένη Βηθεσδά, πέντε στοᾶς ἔχουσα. Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. Ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρα, καὶ ἐταράσσετο τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν παραχῆν τοῦ ὕδατος ὑγιῆς ἐγένετο ὥς δὴποτε κατείχeto νοσήματι. Ἦν δὲ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα καὶ ὀκτῶ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν παραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. Λέγει

**ΚΥΡΙΑΚΗ 26 ΜΑΪΟΥ
ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΥΤΟΥ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ἰω. ε' 1-15
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Πράξ. θ' 32-42**

αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἔγειρε, ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. Καὶ εὐθὺς ἐγένετο ὑγιῆς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρε τὸν

κράββατον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· σάββατόν ἐστιν· οὐκ ἐξεστὶ σοὶ ἄραι τὸν κράββατον. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. Ἠρώτησαν οὖν αὐτόν· τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι, ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει; Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ ταῦτα εὕρισκε αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἴδε ὑγιῆς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν σοὶ τι γένηται. Ἀπήλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτόν ὑγιῆ».

Η ΥΠΟΤΡΟΠΗ ΣΤΗΝ ΑΜΑΡΤΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ

«Ἴδε ὑγιῆς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν σοὶ τι γένηται».

Ὁ παραλυτικὸς τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου εἶχε τριάντα ὀκτῶ χρόνια στὰ ὑπόστεγα τῆς Βηθεσδά. Καὶ πρὶν νὰ πέσει στὸ κρεβάτι, ὅπως φαίνεται εἶχε ζήσει μιὰ ζωὴ παραλυσίας μέσα στὴν ἀμαρτία. Ἔτσι ἔγινε παράλυτος πρῶτα στὴν ψυχὴ καὶ ἔπειτα καὶ στὸ σῶμα. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος, ποὺ τὸν λύτρωσε μὲ θαῦμα ἀπὸ τὴν καταδίκη ἐκείνη, τώρα τοῦ ἐπισημαίνει ἓνα τρομερὸ κίνδυνο. Τὸν κίνδυνο τῆς ὑποτροπῆς. Τὸ νὰ ξαναγυρίσει δηλαδὴ στὴν ἀμαρτωλὴ ζωὴ, στὴ ζωὴ τῆς παραλυσίας. **«Ἴδε ὑγιῆς γέγονας».** Κοίταξε, τοῦ λέει, ἔγινες πιά ἐντελῶς καλά. Ἀλλὰ πρόσεχε πολὺ. Ἀπὸ δῶ καὶ πέρα νὰ μὴν ἀμαρτάνεις, γιὰ νὰ μὴ πάθεις χειρότερα. **«Μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν σοὶ τι γένηται».**

A. Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΤΗΣ ΥΠΟΤΡΟΠΗΣ

Τὰ λόγια ὅμως αὐτὰ ποὺ εἶπε στὸν παράλυτο ὁ Κύριος, τὰ ἀπευθύνει καὶ στὸν καθένα μας. **«Ἴδε ὑγιῆς γέγονας»** μᾶς λέει: Πρὶν ἀπὸ μερικὲς ἡμέρες ἢ ἑβδομάδες μετενόησες, ἐξομολογήθηκες, κοινωνήσες τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ τώρα πρόσεξε. Ὑπάρχει καὶ γιὰ σένα ἓνας σοβαρὸς κίνδυνος, ἂν δὲν κάνεις καρποὺς ἀξιους τῆς μετάνοιας καὶ τῆς θείας κοινωνίας. Ὁ κίνδυνος τῆς ὑποτροπῆς. Νὰ ξαναπέσεις δηλαδὴ στὶς κακὲς συνήθειες καὶ ἀδυναμίες τῆς ἀμαρτωλῆς ζωῆς.

«Μηκέτι ἀμάρτανε». Νὰ ἀγρυπνεῖς λοιπὸν καὶ νὰ προσεύχεσαι γιὰ νὰ μὴν ἀμαρτάνεις. **«Ἴνα μὴ χειρόν σοὶ τι γένηται».** Πρόσεξε λοιπὸν πολὺ αὐτὸ τὸν κίνδυνο. Νὰ μὴ ξαναγυρίσεις στὶς ἴδιες ἀμαρτίες. Γιατὶ τότε θὰ πάθεις χειρότερα κακά. Καὶ τοῦτο θὰ συμβεῖ, γιὰτὶ μὲ τὴν ὑποτροπὴ στὴν ἀμαρτία δυναμώνει ἡ κλίση καὶ ροπὴ πρὸς τὸ κακό. Καὶ ὅσο περισσότερο ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἴδια ἀμαρτία, τόσο βαθύτερες ρίζες ἀποκτοῦν τὰ πάθη μέσα σου.

B. ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΤΡΟΠΗΣ

Βέβαια οἱ ἀμαρτίες τοῦ συγχωροῦνται, ἐφ' ὅσον ἢ μετάνοιά του εἶναι εἰλικρινής. Καὶ ἡ ἐνοχία, ποὺ πλάκωνε τὰ στήθη του, ἐξαφανίζεται. Παραμένουν ὅμως τὰ σημάδια τῆς ἀμαρτίας στὴν ψυχὴ, ὅπως παραμένουν καὶ στὸ σῶμα, μετὰ ἀπὸ τὴν θεραπεία τῶν τραυμάτων. *«Ὁ μετανοῶν, γράφει ὁ Μ. Ἀθανάσιος, τοῦ ἀμαρτάνειν παύεται, ἔχει δὲ τῶν τραυμάτων τὰς οὐλάς».* Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἅγιος Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης μᾶς τονίζει τὴν ἀλήθεια αὐτὴ λέγοντας: *«Μὴ γὰρ δὴ ἐπειδὴ ἀκούεις μετάνοιαν δεδόσθαι, ἀδεῶς ἐπὶ τὸ ἀμαρτάνειν χώρει... διότι κἂν θεραπευθῆς ἡ οὐλὴ ἐλέγχει τὸ πάθος».* Μετὰ λοιπὸν ἀπὸ τὴν μετάνοια καὶ τὴν ἐξομολόγησίν σου μὴ προχωρεῖς χωρὶς δέος γιὰ νὰ ἀμαρτήσεις. Γιατὶ κι ἂν πάλι θεραπευθεῖς, ἡ οὐλὴ ποὺ φέρει ἀσχίμια στὸ **«κατ' εἰκόνα»**, δείχνει ὅτι κάποιον πάθος τραυμάτισε τὴν ψυχὴ. Καὶ ὁ τραυματισμὸς αὐτὸς δημιουργεῖ μιὰ ἀδυναμία καὶ ἀτονία στὸν ψυχικὸ ὀργανισμό. Τὸ ἴδιο ποὺ συμβαίνει καὶ στὸν σωματικὸ ὀργανισμό, ποὺ πέρασε μιὰ σοβαρὴ ἀρρώστια. Θεραπεύθηκε τὸ σῶμα, ὅμως ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει μιὰ ἀδυναμία καὶ εὐπάθεια στὸ στάδιο τῆς ἀναρρώσεως.

Ἀλλὰ ἐκτὸς τούτων ὑπάρχει καὶ ἓνας ἄλλος σοβαρὸς λόγος: Μετὰ τὴν ὑποτροπὴ δὲν εἶναι εὐκόλη ἢ μετάνοια. Γιατὶ ἡ μετάνοια εἶναι δῶρο Θεοῦ. Καὶ ὅταν κανεὶς θεληματικὰ πέφτει στὶς ἴδιες ἀμαρτίες, τότε σκληρύνεται ἡ ψυχὴ του σὲ μεγάλο βαθμὸ καὶ τὸ κατάντημά του εἶναι τραγικὸ.

Λοιπὸν στῶμεν καλῶς! Στῶμεν μετὰ φόβου! Δὲν μπορούμε νὰ παίζουμε μὲ τὴν ἀμαρτία. Ἄς ἀποφεύγουμε κάθε τι ποὺ μᾶς σκανδαλίζει. Καὶ νὰ ἀποκρούουμε μὲ γενναιότητα κάθε προσβολὴ ἀμαρτωλῆ, ἐπικαλούμενοι τὴν παντοδύναμη χάριν τοῦ Χριστοῦ μας.

«ΜΑΝΑ ΠΟΛΥΤΕΚΝΗ»

Ἡ Βαρβάρα μὲ τὸν ἄντρα της τὸν Βασίλη καὶ τὰ ἕξι τοὺς παιδιά, ὅλα ἀγόρια, ζοῦσαν σὲ μιὰ ὁμορφὴ κωμόπολη. Μὰ οἱ δουλειὲς ἦταν πολλές. Κι οἱ δύο, μονιασμένοι κι ἀγαπημένοι, ἐργάζονταν ἀκατάπαυστα γιὰ νὰ τὰ φέρουν βόλτα.

Σ' ἓνα ἥσυχο δρόμο ἦταν τὸ σπίτι τους, μιὰ ἀρκετὰ ἄνετη μονοκατοικία, κάτασπρη. Μιὰ βεράντα μπροστὰ μὲ περικοκλάδες. Λίγα ἄνθη στὸν κῆπο. Καὶ στὸ βάθος τὰ ἀπέραντα κτήματα. Κι' οἱ λόφοι, ποῦ ἔζωναν τὴ μικρὴ τους πόλη.

Τὸ πρῶτὸ ἔφευγε ὁ πατέρας γιὰ τὰ κτήματα καὶ τὰ μεγαλύτερα παιδιά γιὰ τὸ σχολεῖο. Κι ἔμεναν στὸ σπίτι οἱ μικρότεροι μὲ τὴ μάνα. Κι ἡ μάνα συγύριζε τὸ ἓνα τὸ ἄλλο, μαγεῖρενε, περιπιόταν τὰ μικρά. Καὶ σὰν ἔφθανε τὸ μεσημέρι καὶ γύριζε ὁ πατέρας καὶ τὰ παιδιά, τὰ ἔβρισκαν ὅλα ἐντάξει. Τὰ πράγματα συγυρισμένα, τὸ τραπέζι στρωμένο κι ἡ μάνα πάντα γελαστή.

Τὸ ἀπόγευμα, ὅσοι πῆγαιναν σχολεῖο, ἄνοιγαν τὶς τσάντες τους κι ἔβγαζαν βιβλία καὶ τετράδια. Ἄλλος εἶχε γράψιμο. Ἄλλος διάβαζε μουρμουριστὰ τὸ μάθημά του, ὅσο νὰ τὸ μάθει ἀπέξω. Καὶ ζητοῦσαν ἀπὸ τὴ μάνα τους νὰ τοὺς βοηθήσει στὴν ἀριθμητικὴ ἢ νὰ τοὺς ἐξηγήσει μιὰ δύσκολη λέξη. Κι ὁλοπρόθυμα αὐτὴ ἦταν τότε μάνα καὶ δασκάλα...

Ἡ πολύτεκνη μάνα σπάνια φοβέριζε, λίγες φορὲς ἔδερνε τοὺς πιὸ ἄτακτους καὶ ἀπειθαρχοὺς. Μὰ ποτὲ δὲ νευρίαζε. Μὲ τὸ δικὸ της τρόπο, συχνὰ μιὰ καὶ μόνο λέξη της, καὶ κάποτε καὶ μ' ἓνα μόνο βλέμμα, ξανάφερνε τὴ σαλευμένη τάξη. Πῆγαινε ἀπὸ δωμάτιο σὲ δωμάτιο. Ἦσυχάζε ὄσους μάλωναν. Σκούπιζε τὰ δάκρυά τους καὶ κούμπωνε τὶς ζακέτες.

—Μητέρα αὐτὸς μοῦ πῆρε τὸ πουκάμισό μου...

—Ὅχι, ψέματα λέει, φώναζε ὁ ἄλλος. Αὐτὸς μοῦ ξήλωσε τὸ μανίκι καί... Ζηταίε ρέστα...

—Νὰ δῶ τώρα, ἔκανε ἡ μάνα, ποιοὺς πρῶτος θὰ ζητήσῃ συγγνώμη ἀπὸ τὸν ἄλλο.

Σῶπαιναν καὶ οἱ δύο. Κατέβάζαν τὰ μάτια. Καὶ σὲ λίγο φιλιόντουσαν καὶ ἔδιναν καὶ ἓνα φιλὶ στὴ μανούλα...

Ἐνα ἀνοιξιὰτικο σούρουπο ἡ Βαρβάρα αἰσθανόταν τόσο κουρασμένη. Ἐβγαλε ἓνα βαθὺ στεναγμό, καὶ βγήκε στὸν κῆπο. Κάθησε σὲ μιὰ πολυθρόνα ποῦ ἦταν ἐκεῖ στὴν ἄκρη, ρούφηξε δυνατὰ τὸν καθάριο ἀέρα καὶ μὲ τὰ δύο της χέρια τράβηξε κατὰ πίσω τὰ μαλλιά της. Ἐνιωσε σὲ λίγο κάποια ἀνακούφιση. Καὶ σκέφθηκε τότε πῶς ἀρκετὲς ἄλλες μάνες

στὸ μεγαλοχώρι τοὺς ἦταν πιὸ πλούσιες. Εἶχαν, βλέπεις, λιγότερα παιδιά καὶ ζοῦσαν ἄνετα. Καὶ πῆγαιναν συχνὰ στὴν μεγάλην πόλη, καὶ γλένταγαν καὶ διασκεδάζαν. Μὰ αὐτὴ, ποῦ τέτοια πράγματα. Σπάνια ξεφάντωναν ὅλοι μαζί. Καὶ πάλι ριχνόταν στὸν καθημερινὸ μόχθο.

Πάλι ἀναστέναξε. Τί νὰ γίνῃ; Σὲ δυὸ μῆνες θὰ ἐρχόταν καὶ τὸ ἔβδομο παιδί της, -τοῦτο τὸ ἤθελε κορίτσι- καὶ θὰ εἶχε πιὸ μπόλικη δουλειά. Καὶ ὅμως ἦταν εὐτυχισμένη ὅταν περίμενε παιδί, πιὸ εὐτυχισμένη κάθε φορὰ καὶ γεμάτη ζωντάνια.

Τότε φάνηκε ἡ Μαίρη, ἡ γυναίκα τοῦ φαρμακοποιοῦ, μπῆκε στὴν αὐλή, κάθησε κοντὰ της, εἶπαν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο. Μὰ κάποια στιγμή τῆς εἶπε ἓνα βαρὺ, ἄπρεπο λόγο:

—Σὲ βλέπω κουρασμένη, Βαρβάρα μου, μά, τί τὰ ἤθελες τὰ ἕξι καὶ σὲ λίγο τὸ ἔβδομο παιδί; Ἐγὼ ἔχω ἓνα καὶ περνώ... «μέλι γάλα»...

Τὰ χρόνια κύλησαν, ὅπως ξέρουν ἐκεῖνα νὰ κυλοῦν. Καὶ πάλι ἓνα ἀνοιξιὰτικο βράδυ, συνάντησε ἡ Βαρβάρα μὲ τὰ ἑπτὰ παιδιά καὶ τὰ δεκαοκτὼ ἐγγόνια τὴ Μαίρη, ποῦ ἦταν ὅμως, τόσο πονεμένη. Εἶχε χάσει τρία χρόνια τὸν ἄνδρα της καὶ τρεῖς μῆνες πρὶν τὸ μονάκριβο παιδί της. Καὶ εἶχε μείνει μόνη κι ἔρημη στὸν κόσμο.

Καὶ τότε, μὲ κόπο, ψέλισε:

—Βαρβάρα μου, μάνα πολύτεκνη... εἶσαι τρισευτυχισμένη!

ZOH Ὁρθόδοξον Χριστιανικὸν Περιοδικόν. Ἄδελφότητος Θεολόγων ἢ «ZOH»

Κυκλοφορεῖ κάθε μῆνα.

Ἐκδότης: Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «ZOH» Σ.Α., Καρύτση 14, (4ος ὁροφος) 105 61 Ἀθήναι.

Τηλ.: 210 64 28 331 (Καθημερινὲς 8:00 - 14:00), FAX: 210 64 63 606.

e-mail: athenszoh@gmail.com

Διευθυντὴς Συντάξεως: Γεώργιος Β. Μελέτης, Καρύτση 14, 105 61 Ἀθήναι.

Ἐκτύπωση: «Λυχνία Α.Ε.», Ἀνδραβίδας 7, 136 71 Χαμόμυλο - Ἀχαρνῶν.

Τηλ.: 210 3410436, FAX: 210 3425967, www.lychnia.gr

ΚΩΔΙΚΟΣ: 01 1290

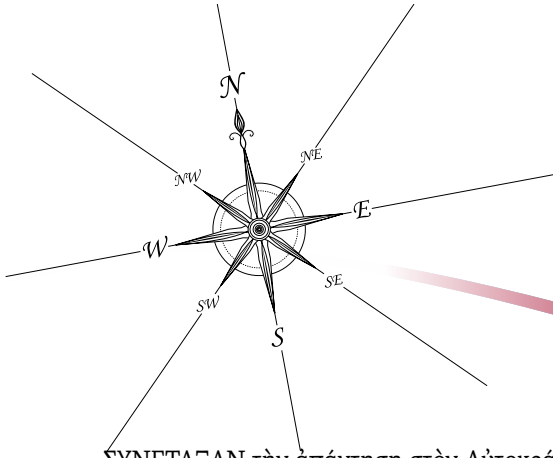
Ἡ ἀνανέωση τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς ἐσωτερικοῦ (10 €)
μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ τοὺς ἑξῆς τρόπους:

- Μὲ κατάθεση στὴν Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, στὸν λογαριασμὸ ποῦ διατηρεῖ ἡ Ἀδελφότης ὑπ' ἀριθμ.: **132/296000-13 (IBAN: GR1501101320000013229600013)**, δικαιούχος: Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «ZOH». Στὴν αἰτιολογία νὰ ζητᾶτε νὰ σημειώνεται ρητῶς τὸ ὀνοματεπώνυμο τοῦ συνδρομητῆ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ περιοδικοῦ (ZOH)
- Στὰ βιβλιοπωλεῖα «ZOH» (Καρύτση 14, Ἀθήνα καὶ Ἀγ. Σοφίας 41, Θεσσαλονίκη) καὶ συνεργαζόμενα βιβλιοπωλεῖα
- Στὰ ΕΛΤΑ μὲ ἔντυπο ταχυπληρωμῆς ποῦ συναποστέλλεται ἀνὰ τακτὰ χρονικὰ διαστήματα γιὰ ὄσους ἔχουν ὀφειλὴ
- Στὰ ΕΛΤΑ μὲ ταχυδρομικὴ ἐπιταγὴ στὴ διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ (Καρύτση 14, 105 61 Ἀθήνα). Προβλέπεται ἐπιβάρυνση μὲ ταχυδρομικὰ τέλη
- Σὲ κατὰ τόπους συνεργάτες καὶ ἀντιπροσώπους, οἱ ὅποιοι θὰ κόβουν σχετικὲς ἀποδείξεις.

Ἡ ἀνανέωση τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς ἐξωτερικοῦ (25 €) / Κύπρου (15 €)
μπορεῖ νὰ γίνῃ μόνο μὲ κατάθεση στὴν τράπεζα:

IBAN: GR1501101320000013229600013

BIC/Swift Code: ETHNGRAA

ΜΕΓΑΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

ΑΓ.ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΣ (827 - 869, 815 - 885)

5

ΣΥΝΕΤΑΞΑΝ την απάντηση στον Αυτοκράτορα, αποδεχόμενοι την αποστολή. Διάλεξαν τους συντρόφους τους, έτοιμασαν τις αποσκευές τους και ξεκίνησαν για τον Καύκασο.

Τὰ ταξίδια τὸν 9ον μ.Χ. αἰῶνα οὔτε εὐκόλα ἦταν, οὔτε ἀκίνδυνα. Ἦταν γεμάτα ἀπὸ τλαιπωρίες, ὀλονύκτιες πορείες καὶ πολλοὺς κινδύνους. Πρὶν ὅμως φθάσουν στὸν προορισμὸ τους, πέρασαν ἀπὸ τὴν Χερσῶνα, πού κατοικεῖτο καὶ ἀπὸ Σαμαρεῖτες. Οἱ Σαμαρεῖτες εἶχαν ἐγκατασταθεῖ στὴν Χερσῶνα γύρω στὰ 723. Ὁ Κωνσταντῖνος συζήτησε μαζί τους, τοὺς διδάξε τὴν χριστιανικὴ ἀλήθεια καὶ βάπτισε πολλούς.

Τὸ «**εὐαγγελίζεσθε**» φλόγιζε τὴν καρδιά του! Ἦταν ἕνα δυνατὸ πάθος πὸν γέμιζε ὀλόκληρη τὴν ὕπαρξή του. Ἦταν ἡ ἔφεση νὰ κάνει γνωστὴ τὴ λυτρωτικὴ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἔτσι ὅπου κι ἂν βρισκόταν, σὲ πόλεις καὶ σὲ χωριά, σὲ λαοὺς μὰ καὶ σὲ μεμονωμένα ἄτομα, κήρυττε τὸν Θεὸ καὶ τὴν Ἀλήθειά Του.

Στὴν Χερσῶνα ὅμως ἐκπληρώνει κι ἕνα δεῦτερο σκοπὸ: μαθαίνει ἢ, κατ' ἄλλους, τελειοποιεῖ τὴν ἑβραϊκὴ γλῶσσα, γιὰ νὰ συζητήσει μὲ τοὺς Χαζάρους. Ἀκαταπόνητος ἄνθρωπος, χρησιμοποιοῖ κάθε εὐκαιρία, γιὰ νὰ αὐξήσει τὶς γνώσεις του.

Σὰν ἄφησαν τὴν Χερσῶνα καὶ προχώρησαν βαθύτερα, ἀντίκρισαν νέους κινδύνους. Ὁμάδα ἐνόπλων Χαζάρων εἶχε πολιορκήσει μιὰ χριστιανικὴ πόλη, πού ἀνῆκε στοὺς Γότθους, πού πιθανῶς ἦταν αὐτόνομοι, μετὰ τὴν συμφωνία τῶν Βυζαντινῶν μὲ τοὺς Χαζάρους τὸ 833 μ.Χ. Ἀπροσδόκητα τ' ἀδέλφια βρέθηκαν ἐμπρὸς σὲ πολιορκημένη πόλη. Θὰ μπορούσαν νὰ τὴν παρακάμψουν καὶ νὰ συνεχίσουν τὸ ταξίδι τους. Δὲν ἔκαναν ὅμως κάτι τέτοιο. Συνάντησαν τὸν ἀρχηγὸ τῆς πολιορκίας καὶ ὁ Κωνσταντῖνος τὸν μαλάκωσε μὲ τὰ λόγια του. Αὐτὸς ὑποσχέθηκε πὼς θὰ βαπτισθεῖ καὶ ἔλυσε τὴν πολιορκία.

«Ὁ Κωνσταντῖνος ἀντιπροσωπεύων τὸν Αυτοκράτορα, ἐνήργησεν ὡς διπλωμάτης, ἐπροστάτευσεν τοὺς Γότθους καὶ ἀπήλλαξεν αὐτοὺς τῆς ἀπειλῆς», σχολιάζει ὁ καθηγητὴς Ι. Ἀναστασίου.

Λίγες ἡμέρες μετὰ τὴν λύση τῆς πολιορκίας συνέχισαν τὴν πορεία τους σὲ δύσβατα μέρη, περνώντας λόγγους καὶ δάση, ποτάμια καὶ βουνά, τόπους πού γινότανε ἀκόμα πιὸ δύσβατοι καὶ τρομερὰ ἐπικίνδυνοι ἀπὸ τὶς συνεχεῖς ἐπιδρομὲς διαφόρων φυλῶν. Εἶχαν ἐκεῖ τὰ λημέρια τους οἱ ἐπιδρομεῖς κι ἔκαναν συχνὰ ληστρικές ἐξορμήσεις στὰ γύρω χωριά.

Ἀσφαλῶς ἀνάμεσα σ' ὅλα τὰ τοῦτα θὰ ψιθύριζαν τὰ χεῖλη τους: «**ὁδοιπορίαὶς πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις ληστῶν, ... κυνδίνους ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἔρημίᾳ... ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῶ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι...**» (Β' Κορ. ια' 26, 27).

Ἄν στατὴθη τους δὲν σκάνωναν ψυχὰς ρωμαλέες, πολὺ γρήγορα θὰ εἶχαν λυγίσει. Μὰ ὄχι. Οἱ δυὸ ἱεραπόστολοι εἶχαν καταφύγιο τὸν Κύριο τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς

γῆς. Σὲ κάθε δυσκολία κατέφευγαν στὴν προσευχὴ. Μέσα στὴ βουὴ τῶν ἀγγρίων στοιχείων καὶ στὸν ἀντίλαλο τῶν φωνῶν τῶν βαρβάρων, ψιθύριζαν σταθερὰ τὸ «**Κύριε ἐλέησον**». Καὶ ὁ προστάτης τους Κύριος τοὺς ἔσωζε ἀπὸ κάθε κίνδυνο. Εἶχαν ἔργο τρανὸ νὰ ἐπιτελέσουν στὴν χώρα τῶν Χαζάρων, ὅπου ἔφθασαν, ἀφοῦ πέρασαν μὲ μικρὸ πλοῖο τὴν Ἀζοφικὴ θάλασσα.

Στὰ θερινὰ τοῦ ἀνάκτορα, πού βρισκόταν ἀνάμεσα Κασιπίας θάλασσας καὶ Καυκάσου, τοὺς δέχθηκε ὁ βασιλεὺς τῶν Χαζάρων, ὁ Χαγάνος. Μετὰ τὶς πρώτες συστάσεις, τοὺς παρέθεσε ἐπίσημο γεῦμα. Στὴν πρόποση, ἐκφράζοντας τὶς ἰουδαϊκὲς του ἰδέες, ὁ Χαγάνος εἶπε:

- Ἄς πῶμεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἐνὸς Θεοῦ, δημιουργοῦ πάντων τῶν ὄντων.

Καὶ ὁ Κωνσταντῖνος, ἐπιθυμώντας νὰ τονίσει ἀμέσως τὸ κύριο χριστιανικὸ δόγμα, τὸ δόγμα τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἤπιε, ἀναφέροντας τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ὁ βασιλεὺς, κατάλαβε τὴ σημασία τῶν λόγων του, καὶ προσπάθησε κάπως νὰ δικαιολογηθεῖ, λέγοντας πὼς αὐτοὶ τιμοῦν τὸν ἕνα Θεὸ, σύμφωνα μὲ τὴν Γραφή, πού ἔχουν, ἐνῶ οἱ Χριστιανοὶ τιμοῦν τὴν Ἁγία Τριάδα. Σ' αὐτὰ ἀπάντησε ὁ Κωνσταντῖνος, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ τιμοῦν τὸν Πατέρα, τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, στηριζόμενοι καὶ στὸν προφήτη Ἡσαΐα, πού λέει: «**Ἀκουέ μου Ἰακώβ καὶ Ἰσραὴλ ὃν ἐγὼ λαλῶ· ἐγὼ εἶμι ὁ πρῶτος καὶ ἐγὼ εἶμι εἰς τὸν αἰῶνα... καὶ νῦν Κύριος ἀπέστειλέ με καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ**» (Ἠσ. μθ' 12, 16).

Τὶς ἐπόμενες ἡμέρες ἔγιναν καὶ ἄλλες συζητήσεις μεταξὺ τοῦ Κωνσταντῖνου καὶ τῶν Ἰουδαίων. Σ' αὐτὲς φαίνεται ἡ εὐρύτατη μόρφωση καὶ ἡ εὐγένεια τοῦ Ἑλληνα Ἱεραποστόλου. Ξέρει καλά τὴν Παλαιὰ Διαθήκη, εἶναι ἱκανὸς συζητητὴς καὶ φέρνει πειστικὰ ἐπιχειρήματα. Δὲν ἀντιμετωπίζει τοὺς Ἰουδαίους μὲ φανατισμὸ, οὔτε μὲ ἀντι-ἰουδαϊκὸ πνεῦμα, οὔτε καὶ χρησιμοποιοῖ σκληρὰς ἐκφράσεις γι' αὐτούς. Σκοπὸς του ἕνας εἶναι: νὰ τοὺς φανερώσει ἀπλᾶ τὸν σωστὸ δρόμο.

Μπροστὰ στὸν Χαγάνο συζητεῖ μὲ τοὺς λογίους Ἑβραίους γιὰ τὸν μωσαϊκὸ νόμο, γιὰ τὸν Μεσσία, γιὰ τὴν περιτομή, τὴν τιμὴ τῶν εἰκόνων, τὶς νηστείες καὶ πολλὰ ἄλλα θέματα. Γιὰ τὸν Μεσσία, τοὺς τόνισε, ὅτι ὁ χρόνος τῆς ἐλευσεῶς του δὲν ἦταν ἀγνωστος, διότι ὅσα γι' αὐτὸν προεῖπαν οἱ προφῆτες, ἐκπληρώθηκαν. Ἡ Ἱερουσαλὴμ καταστράφηκε. Οἱ θυσίαι ἔπαυσαν. Γιὰ τὴν προσκύνηση τῶν εἰκόνων τοὺς ὑπογράμμισε ὅτι καὶ στὴν Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου καὶ στὸ Ναὸ τοῦ Σολομῶντος χρησιμοποιοῖτο ἀπεικονίσεις τῶν Χερουβεὶμ, ἀγγέλων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων. Ἔτσι καὶ οἱ Χριστιανοὶ τιμοῦν ὅσους ἔζησαν σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ζωγραφίζοντας τὶς εἰκόνες τους. Στὴν κατηγορία ὅτι οἱ Χριστιανοὶ καταγοῦν τὸ νόμο τοῦ Θεοῦ, τρώγοντας κρέας ἀπαγορευμένων ζώων, ἀπάντησε ὅτι στὴν Γένεση λέγεται ὅτι τὰ πάντα εἶναι «καλὰ λίαν». Ὁ Θεὸς διέταξε τοὺς Ἰουδαίους νὰ μὴ τρῶνε κρέας ὀρισμένων ζώων, ἔνεκα τῆς λαιμαργίας τους.

(Συνεχίζεται)

Η ΜΕΓΑΛΗ ΝΙΚΗ

Χριστός ανέστη! «Θανάτου ἐορτάζομεν νέκρωσιν, Ἄδου τὴν καθαίρεσιν, ἄλλης βιοτῆς, τῆς αἰωνίου, ἀπαρχήν». Δὲν ὑπάρχει νίκη μεγαλύτερη ἀπὸ αὐτήν! Στὴν «Εἰς Ἄδου Κάθοδον», τὴν ὀρθόδοξη ἀπεικόνιση τῆς Ἀνάστασης, ὁ Χριστὸς εἰκονίζεται νὰ πατάει πάνω στὶς συντριμμένες πύλες τοῦ Ἄδου, τραβώντας μετὰ τὸ δεξί Του χέρι τὸν Ἀδάμ, ποὺ συμβολίζει τὸ ἀνθρώπινο γένος, καὶ κρατώντας μετὰ τὸ ἄριστερό χέρι τὸν Σταυρό, τὸ σύμβολο τῆς νίκης, ἢ εἰλητάριο, σύμβολο τοῦ κηρύγματος τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὴν Ἀνάσταση στὶς φυλακισμένες στὸν Ἄδου ψυχές. Ἀληθινά, αὐτὴ εἶναι ἡ μεγαλύτερη νίκη, ἀπέναντι στὸν μεγαλύτερο ἐχθρό. Καὶ εἶναι σημαντικό νὰ νιώσουμε καὶ νὰ καταλάβουμε ὅτι ἡ νίκη αὐτή, ἡ πιὸ μεγάλη ἀπὸ ὅλες τὶς νίκες, ἀπέναντι στὸν πιὸ μεγάλο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐχθρούς, δὲν ἔγινε μετὰ τὴν ἰσχὺ τῶν ὄπλων, μετὰ τὴ δύναμη τῆς βίας, παρὰ μετὰ τὴ δύναμη τοῦ μαρτυρίου καὶ τοῦ Σταυροῦ. Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου μας μᾶς δείχνει τὸν δρόμο ποὺ πρέπει νὰ βαδίσει καὶ ὁ ἀγωνιζόμενος ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας, ἂν θέλει ὁ δρόμος του νὰ εἶναι δρόμος πρὸς τὴ Νίκη καὶ τὴ Ζωή, καὶ ὄχι δρόμος πρὸς τὴ φθορὰ καὶ τὴν ἀπώλεια. Ὁ δρόμος αὐτὸς δὲν εἶναι ὁ δρόμος τῆς δύναμης, τῆς βίας. Εἶναι ὁ δρόμος τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀλήθειας τοῦ Χριστοῦ.

Η ΕΥΡΩΠΗ ΠΟΥ ΑΝΤΙΣΤΕΚΕΤΑΙ

Καὶ ὅμως, ὑπάρχει καὶ ἡ Εὐρώπη ποὺ ἀντιστέκεται! Ὅχι ἡ Εὐρώπη τῆς ἀποδόμησης καὶ τῆς ἰσοπέδωσης τῶν πάντων, ἀλλὰ ἡ Εὐρώπη τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ἀξιών. Πρῶτο παράδειγμα: Σὲ δημοψήφισμα ποὺ διεξήχθη στὶς 8 Μαρτίου, οἱ Ἴρλανδοὶ ἀπέρριψαν μετὰ μεγάλη πλειοψηφία προωθούμενες ἀλλαγές στὶς συνταγματικές προβλέψεις γιὰ τὴν οἰκογένεια. Συγκεκριμένα, μετὰ ποσοστὸ 67,7% ἀπέρριψαν τὴ διεύρυνση τοῦ ὀρισμοῦ τῆς οἰκογένειας, ὥστε νὰ περιλαμβάνει καὶ τὶς «σχέσεις μετὰ διάρκεια», ἐνῶ μετὰ ποσοστὸ 73,9% ἀπέρριψαν ἀλλαγὴ στὸν προβλεπόμενο συνταγματικὸ ρόλο τῆς γυναίκας (ἐν προκειμένῳ, προτίμησαν νὰ διατηρήσουν μιὰ φανερά συντηρητικὴ διατύπωση, παρὰ νὰ κινδυνεύσουν νὰ ἀνοίξουν τὸν ἀσκό τοῦ Αἰόλου). Ἡ ἱρλανδικὴ κυβέρνησις, ποὺ προωθούσε τὶς ἀλλαγές, παραδέχθηκε ὅτι καὶ οἱ δύο τροποποιήσεις ἀπορρίφθηκαν ξεκάθαρα καὶ μετὰ ἐπαρκῆ συμμετοχή, καὶ δεσμεύθηκε νὰ σεβασθεῖ τὸ ἀποτέλεσμα. Δεύτερο παράδειγμα: Στὴ Βαυαρία, οἱ ἀρχές θορυβήθηκαν ἀπὸ τὶς χαμηλές ἐπιδόσεις τῶν μαθητῶν στὸν διεθνῆ διαγωνισμό PISA καὶ ἀποφάσισαν νὰ αὐξήσουν στὰ σχολεῖα τὶς ὥρες διδασκαλίας τῶν μαθημάτων τῆς Γλώσσας καὶ τῶν Μαθηματικῶν, μειώνοντας ἀντίστοιχα τὶς ὥρες διδασκαλίας τῶν Καλλιτεχνικῶν καὶ τῶν Ἀγγλικῶν. Προτιμήθηκε μάλιστα νὰ μειωθοῦν οἱ ὥρες διδασκαλίας τῶν Ἀγγλικῶν, παρὰ τῶν Ἑρπυσκυτικῶν, ποὺ πρότειναν κάποιοι, μετὰ ἀποτέλεσμα τὰ Ἑρπυσκυτικά (ἢ τὸ ἐναλλακτικὸ μάθημα τῆς Ἡθικῆς γιὰ ὄσους δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ παρακολουθήσουν Ἑρπυσκυτικά) νὰ ἐξακολουθήσει νὰ διδάσκεται γιὰ τρεῖς ὥρες τὴν ἑβδομάδα. Ναι, λοιπόν, ὑπάρχει καὶ αὐτὴ ἡ Εὐρώπη. Ἐμεῖς, ἄραγε, σὲ ποιά Εὐρώπη ἀνήκουμε;

Η «ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ» ΒΙΑ

Σὸκ προκάλεσε στὴν κοινὴ γνώμη ἡ ἐν ψυχρῶ δολοφονία νεαρῆς γυναίκας λίγα μόλις μέτρα ἀπὸ τὸ Α.Τ. Ἀγίων Ἀναργύρων, στὸ ὁποῖο εἶχε καταφύγει σὲ μιὰ ἀπέλπιδα προσπάθεια νὰ ἀναζητήσει προστασία ἀπὸ τὸν πρῶτον σύντροφό της. Τὸ περιστατικὸ προβλήθηκε εὐρύτατα ὡς τὸ πιὸ πρόσφατο καὶ ἀνατριχιαστικὸ παράδειγμα ἐνδοοικογενειακῆς βίας. Γνωστὸς μάλιστα δημοσιογράφος βρῆκε τὴν ἀφορμὴ νὰ ἐγκαινιάσει σειρά ραδιοφωνικῶν ἐκπομπῶν μετὰ τὸν εὐγλωττο –καὶ παράλληλα ἐξόχως εἰρωνικό– τίτλο «Ἡ ἅγια ἑλληνικὴ οἰκογένεια». Ἀλλά... γιὰ ἓνα λεπτό... Γιατί μιλάμε γιὰ... «ἐνδοοικογενειακή» βία; Τὸ ἄτυχο θῦμα εἶχε παντρευτεῖ τὸν θύτη της; Ὅχι! Εἶχαν φτιάξει οἰκογένεια, ὥστε νὰ λέμε ὅτι τὸ ἐγκλημα ἔγινε ἐντὸς αὐτῆς; Ὅχι! Ἐ τότε, γιατί... «ἐνδοοικογενειακή» βία; Τὸ ἀποτρόπαιο ἐγκλημα ἦταν βία στὸ πλαίσιο μιᾶς σχέσης ἐκτὸς γάμου, μετὰ ἓναν λάθος ἄνθρωπο, ποὺ πῆγε ἐντελῶς λάθος. Ἄν ὅπωςδήποτε πρέπει νὰ βάλουμε τὴν οἰκογένεια στὸ κάδρο, ἐπρόκειτο γιὰ... ἐξωοικογενειακὴ βία. Σαφῶς, βία ὑπάρχει καὶ στὴν οἰκογένεια. Εἶναι ἄλλωστε φυσιολογικὸ ἡ βία, ὅταν βρεῖ ἔδαφος νὰ ἀναπτυχθεῖ, νὰ διαβρώνει τὸ σύνολο τῆς κοινωνίας καὶ τῶν θεσμῶν της. Αὐτὸ ποὺ δὲν εἶναι φυσιολογικὸ εἶναι μιὰ κοινωνία νὰ τρέφει μετὰ κάθε τρόπο τὸ ἐγώ, νὰ γκρεμίζει μετὰ κάθε τρόπο ἀρχές καὶ ἀξίες, καὶ τὴν ἴδια στιγμή νὰ καμώνεται πὼς καταδικάζει τὴ βία, ποὺ οἱ ἴδιες οἱ ἐπιλογές της γεννοῦν...

ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ ΚΑΙ... ΑΛΗΘΟΚΤΟΝΙΑ...

Ἡ 19^η Μαΐου τιμᾶται ὡς Ἡμέρα Μνήμης τῆς Γενοκτονίας τῶν Ἑλλήνων τοῦ Πόντου. Ἦταν 19 Μαΐου τοῦ 1919, ὅταν ὁ Μουσταφὰ Κεμάλ, ὁ ὁποῖος θὰ ἔμενε γνωστὸς ὡς Ἄτατούρκ (Πατέρας τῶν Τούρκων), ἀποβιβάσθηκε στὴ Σαμψούντα τοῦ Πόντου, δίνοντας τὸ σύνθημα γιὰ τὴν ἔναρξη τῆς δεύτερης καὶ πιὸ ἄγριας φάσης τῆς Γενοκτονίας τῶν Ποντίων. Μέχρι τὴ Μικρασιατικὴ Καταστροφὴ, τοῦλάχιστον 200.000 Ἕλληνες χριστιανοὶ τοῦ Πόντου (κάποιοι ἱστορικὸι ἀνεβάζουν τὸν ἀριθμὸ τους στοὺς 350.000) ἐπὶ συνόλου 700.000, ἔπεσαν θύματα τῆς τουρκικῆς βαρβαρότητας. Ἀνατριχιαστικὲς εἶναι οἱ περιγραφές τῶν σφαγῶν ποὺ διενήργησαν παραστρατιωτικὲς ὁμάδες, ἰδιαίτερα αὐτὴ στὴν περιοχὴ τῆς Σαμψούντας ὑπὸ τὸν διαβόητο Τοπὰλ Ὀσμάν, τὸν ἐπικληθέντα «Ζαῖνα τοῦ Πόντου»: Οἱ ἄνδρες του ἔπαιρναν μωρὰ καὶ τὰ ἐκσφενδόνιζαν στοὺς βράχους, ξεκοιλίαζαν ἐγκύους, ἔκλειναν γέροντες καὶ γυναῖκόπαιδα σὲ ἐκκλησίες, τὶς ὁποῖες στὴ συνέχεια πυρπολοῦσαν. Σὲ μιὰ μόνο περίπτωση, μετὰ τὴ μαζικὴ σφαγὴ 1320 κατοίκων τῆς Σαμψούντας, ὁ Τοπὰλ Ὀσμάν «κέρδισε» τὸν βαθμὸ τοῦ ἀντισυνταγματάρχου καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ δημάρχου τῆς Κερασούντας. Γιατί τὰ θυμόμαστε τώρα αὐτά; Μά, γιατί μᾶς τὰ θύμισε ὁ Τούρκος πρόεδρος Ρετζεπ Ταγίπ Ἐρντογάν, ὁ ὁποῖος, μιλώντας στὸ Τοκάτ τῆς Μαύρης Θάλασσας στὰ τέλη Μαρτίου, εἶπε: «Κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Πολέμου τῆς Ἀνεξαρτησίας, μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες τρομοκρατικὲς ὀργανώσεις τῆς περιόδου, οἱ συμμορίες τοῦ Πόντου, δὲν ἔγιναν ἀνεκτιές ἀπὸ τὸ Τοκάτ»...

ΚΩΔΙΚΟΣ:
01 1290

«ΖΩΗ»
Καρύστη 14
105 61 ΑΘΗΝΑ